

Liite P-S al.pel.ltk 14.12.2022

VALVONTASUUNNITELMA
POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Riskienhallinta

Hyväksytty 28.11.2022 otettavaksi käyttöön 1.1.2023 alkaen

Paavo Tiitta
vs. pelastusjohtaja

Lauri Holappa
Riskienhallintapäällikkö

Pvm.	Nimi	Muutos
21.3.2012	Ilkka Itkonen	Aluepelastuslautakunnan hyväksymä valvontasuunnitelma (kokous 21.3.2012)
1.12.2013	Ilkka Itkonen, Paavo Tiitta	Päivitykset vuodelle 2014 (valvontavälitaulukko, maksullisuus)
4.12.2014	Ilkka Itkonen, Paavo Tiitta	Kumppanuusverkoston valvontasuunnitelma työryhmän ohjeen päivitys, valvontavälitaulukko, maksullisuus 2015
2.7.2015	Hannu Korhonen, Paavo Tiitta	Palotarkastusohjelman ja Rakennusvalvontatietojen päivitys tavoitteisiin vuodelle 2015, tekstiosan päivitys, valvontavälitaulukon tarkastelu vuodelle 2016
9.7.2015	Hannu Korhonen, Valtteri Korhonen, Jari Myllylä	Lakiasioiden kirjaamisen tarkastus ja korjaus. Tekstiosan päivittäminen.
19.8.2015	Paavo Tiitta, Ilkka Itkonen, Mikko Luukkonen, Valtteri Korhonen, Pasi Saarinen	Tarkennettu valvontakäynneillä tarkastettavia asiakokonaisuuksia. Valvontatehtävien terminologiaselvitys lisätty. Tarkennettu asiakirjavalvonnan sisältöä ja valvonnan toteutusta. Tarkennettu valvontavälin määrittämistä. Lisätty viranomaisten yhteistyötä koskevia työtehtäviä. Tarkennettu erityisen palotarkastuksen suorittamista. Päivitetty kemikaalivalvonnan asetusmuutoksien vaatimat asiakokonaisuudet.
30.3.2017	Paavo Tiitta, Mikko Luukkonen, Valtteri Korhonen	Päivitetty 8.6 ja 11.2
12.1.2018	Paavo Tiitta, Ilkka Itkonen	Päivitetty valvontataulukot sekä turvallisuusviestinnän, nuohouksen, riskiruutujen ylimääräisten palotarkastusten, omavalvonnan, kotihoidon ja onnettomuuksien ehkäisyn yhteistyön tekstejä
7.1.2019	Paavo Tiitta, Ilkka Itkonen	Tekstimuutoksia määritelmiin, palotarkastuspöytäkirjan käsittelyyn, kuulemiseen, nuohoukseen ja nuohoojan tekemiin vikailmoituksiin, erityisen palotarkastuksen suorittamiseen, rakennusvalvontaviranomaisen yhteistyöhön, hätäkeskuslaitoksen yhteistyöhön, omavalvonta käsitteen muutokseen ja valvontasuunnitelman laadintaan vaikuttavien lakien/asetusten muutoksien esittäminen. Perusteet palotarkastusten ABC- käsikirjan käyttöönotosta ja hallintolain tarkempien velvoitteiden käyttöönotosta. Palotarkastusmäärien päivittäminen vuodelle 2019.
11.1.2019	Paavo Tiitta, Ilkka Itkonen	Tekstimuutoksia määritelmiin, palotarkastuspöytäkirjan käsittelyyn, kuulemiseen, erityisen palotarkastuksen suorittamiseen, rakennusvalvontaviranomaisen yhteistyöhön ja hätäkeskuslaitoksen yhteistyöhön.
9.12.2019	Paavo Tiitta, Ilkka Itkonen, Ilpo Pitkänen	Tekstitarkennuksia kumppanuusverkoston valvonnan työryhmien mukaan, valvontataulukko 2020 9.12.2019 tilanteen mukaan

23.11.2020	Roni Räsänen, Hannu Korhonen	Tekstimuutoksia kemikaalikohteiden valvonta osioon ja paloriski-ilmoituksiin liittyviin tarkastuskäynteihin. Lisäksi muutama muu pienempi päivitys.
11.11.2021	Roni Räsänen, Hannu Korhonen, Valtteri Korhonen, Tiina Hirvonen, Lauri Holappa	Korjauksia, tekstimuutoksia määritelmiin, lukujen 12 ja 15 sekä liitteiden päivittäminen, käsittely riskienhallintatiimissä
16.11.2021	Ilpo Pitkänen	Valvontakohteiden määrät luokittain 2022
26.10.2022	Roni Räsänen	Korjauksia, tekstimuutoksia määritelmiin
14.11.2022	Roni Räsänen, RH-tiimi	Käsittely riskienhallintatiimissä
27.11.2022	Roni Räsänen	Korjauksia, tekstimuutoksia määritelmiin

Sisällys

1 VALVONTASUUNNITELMAN TARKOITUS	6
2 KÄYTETYT TERMIT	8
3 VALVONTASUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN	11
4 VALVONTATOIMENPITEIDEN MAKSULLISUUS.....	11
5 VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU.....	12
5.1 Valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeus	12
5.2 Valvontakäyntien suunnittelu.....	12
5.3 Valvontakäyntien vaihtuva teema	13
5.4 Valvontatoimenpiteistä ilmoittaminen	13
6 ASIAKIRJAVALVONTA	13
6.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta.....	13
6.2 Asuinrakennusten, yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmien valvonta.....	16
6.3 Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat.....	16
6.4 Valvontakohteen huolto- ja kunnossapito ym. asiakirjat.....	17
6.5 Nuohoojien vikailmoitukset.....	18
7. TURVALLISUUSVIESTINTÄ.....	19
8 VALVONTAKOhteet.....	19
8.1 Määräaikaisen valvontakäynnin aikavälin muuttaminen.....	20
8.2 Yritysten, laitosten ja vastaavien kohteiden valvontakäynnit	21
8.3 Asuinrakennuksien ja niihin verrattavien valvontakohteiden valvontakäynnit	21
8.4 Vuoden 2023 tarkastettavien valvontakohteiden määrä.....	21

9 VALVONTAREKISTERI	22
9.1 Tilastointi	22
9.2 Palotarkastuspöytäkirjojen käsittely	22
9.3 Valvontatietojen ja luottamuksellisten tietojen käsittely	24
9.4 Asiakirjojen pyytäminen ja luovutus	25
10 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA	25
10.1 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	25
10.2 Kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset	26
10.3 Kuntien rakennusvalvontaviranomaiset.....	26
10.4 Suunnittelijat ja rakennusliikkeet.....	28
10.5 Poliisi	28
10.6 Kuntien ja kuntayhtymien terveys- ja sosiaalitoimi	29
10.7 Itä-Suomen Aluehallintoviranomainen	30
10.8 Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.....	31
10.9 Ympäristöviranomaiset	31
10.10 Hätäkeskuslaitos	31
10.11 Tarkastuslaitokset	32
10.12 Muut yhteistyötahot	33
11 EPÄSÄÄNNÖLLISESTI SUORITETTAVAT TARKASTUKSET	33
11.1 Erityiset palotarkastukset	33
11.2 Korjausmääräysten suorittamisen valvonta (jälkivalvonta)	33
11.3 Ylimääräiset palotarkastukset.....	34
12 PALORISKI-ILMOITUKSIIN LIITTYVÄT VALVONTAKÄYNNIT	34
12.1 Paloriskitarkastukset.....	34
13 VALVONTAA SUORITTAVAT VIRANHALTIJAT	35
14 VALVONNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	35
15 KEMIKAALITURVALLISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN VALVONTA.....	36
15.1 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta	37
15.2 Kemikaalien säilytys	38
15.3 Vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi.....	38
15.4 Tilapäinen vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi	39
15.5 Valvonta käyttöönoton jälkeen	39

15.6 Öljylämmityslaitteistojen valvonta	40
15.7 Maanalaisten öljysäiliöiden valvonta	40
15.8 Räjähdeiden valmistus ja varastointi sekä käyttö.....	41
16 VALVONTATYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA	43
17 VALVONTASUUNNITELMAAN VAIKUTTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ	44

LIITTEET

1 VALVONTASUUNNITELMAN TARKOITUS

Pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Riskinä voidaan tällöin tarkastella henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia uhkia. Valvontasuunnitelman tavoitteena on tehostaa valvontaa ja suunnata valvontaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Suunnitelmallisuus antaa pelastuslaitoksille mahdollisuuden priorisoida ja käyttää otantaa valvonnan kohdentamisessa.

Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan tulee perustua alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen ja riskien arviointiin, lisäksi valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Siten pelastuslaitos määrittelee itse valvonnan toteuttamisen menettelyt ja kohdentamisen esimerkiksi palotarkastettavat kohteet valvontasuunnitelmassaan.

Pelastuslaitoksen valvonnan on perustuttava riskienarviointiin. Riskiperusteisuus näkyy siinä, miten valvontaa kohdennetaan, mitä valvontamenetelmää käytetään ja mihin asioihin valvonnassa erityisesti kiinnitetään huomiota. Laki ei määrittele miten riskienarviointi tulisi suorittaa. Pelastuslaitosten yhteisen valvontasuunnitelmaohjeen mukaan kaikille valvontakohteille tulee määritellä tarkastusvälit riskien arviointiin perustuen. Ohjeen mukaan yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä voidaan lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti. Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa esitetään muun muassa onnettomuusriskitilastojen avulla määritellyt valvontaluokkatiedot. Näihin tietoihin voidaan yhdistää turvallisuustason arvioinnin kautta määritetty riskiluku ja sitä kautta määritellä kohteen tarkastusväli ja muut mahdolliset valvontatoimenpiteet.

Valvontakäynnit ja asiakirjavalvonta ovat keinoja toteuttaa pelastuslaitosten valvontatehtävää. Asiakirjavalvonnalla arvioidaan ja varmistetaan, että kohteet noudattavat pelastuslain säännöksiä. Valvonnan apuna käytettäviä asiakirjoja ovat pelastussuunnitelmat, poistumisturvallisuusselvitykset, paloturvallisuuden itsearviointilomakkeet sekä omatoimisen turvallisuustarkastuksen tarkastuslistat. Lisäksi asiakirjavalvonnassa voidaan hyödyntää muun muassa valokuvia sekä erilaisia huolto- ja kunnossapitodokumentteja.

Valvonnan kokonaisuuden hahmottamiseksi on perusteltua koota myös muiden säädösten mukaiset pelastusviranomaisten valvontatehtävät samaan valvontasuunnitelmaan. Erityisesti lain vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005) mukainen määräaikainen valvonta kuvataan osana pelastuslain mukaista valvontasuunnitelmaa. Myös muu kuin määräaikainen valvonta kuvataan, koska valvonnan tavoitteet ja toimivalta osittain yhtyvät sekä kokonaisuutta käsittävä suunnitelma edesauttaa käytettävissä olevan valvontaresurssin oikein kohdentamista ja varmistaa, että kaikki valvontatarpeet on tunnistettu.

Määräaikainen valvonta on valvontasuunnitelmassa suunniteltua määrävälein suoritettavaa valvontaa. Määrävälein toistettavien valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, jonka määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa. Valvonta voi käynnistyä asiakkaan, toisen viranomaisen tai muun yhteistyötahon yhteydenotosta

Määräaikaista valvontaa suoritetaan valvontakäynneillä eli yleisillä palotarkastuksilla.

Niillä valvotaan ensisijaisesti pelastuslain 379/2011 2 ja 3 lukujen toteutumista, mm:

- omatoimisen varautumisvelvoitteen toteutumista
- rakennusten henkilö-, palo- ja poistumisturvallisuutta
- sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteiden kunnossapitoa
- nuohouksen suoritusta ja ilmanvaihdon puhdistusta
- palovaroittimien hankintaa ja kunnossapitoa
- pelastussuunnitelmien laatimista
- pelastusteiden esteettömyyttä ja toimivuutta
- hoitolaitosten sekä palvelu- ja tukiasumisen poistumisturvallisuutta
- yleisötilaisuuksien henkilö-, poistumis- ja paloturvallisuutta
- kohteiden kemikaalivalvontaan liittyvät asioita

Muu kuin määräaikainen valvonta voi tulla vireille mm. seuraavista syistä:

- nuohoojan, tarkastuslaitoksen, toisen viranomaisen tai kuntalaisen ilmoituksesta palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista (esim. 42 § mukainen paloriski-ilmoitus)
- rakennus- tai muun työmaan yhteydessä havaitusta palovaarasta
- epäilystä, että palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on oleellisia puutteita
- omasta ja muiden viranomaisten kanssa suoritetusta teemavalvonnasta
- kemikaaliturvallisuuteen liittyvien ilmoitusten käsittelystä
- yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman saapumisesta
- poistumisturvallisuusselvityksen saapumisesta
- paloteknisten laitteiden tarkastuspöytäkirjan saapumisesta, tai useista erheellisistä paloilmoituksista
- avotulen ja kulotuksen ilmoituksen saapumisesta

Pelastuslaki ei määrittele erikseen jälkivalvontaa, sillä pelastuslaitosten valvontatehtävän sisältöön kuuluu jo lähtökohtaisesti oletus annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonnasta. Lain 78 §:n mukaan pelastusviranomaisella on yleinen velvoite valvoa pelastuslain lukujen 2 ja 3 säännösten noudattamista. Pelastuslain mukainen valvontatehtävä on siis paljon enemmän kuin yksittäinen palotarkastus eli valvontakäynti. Valvontatehtävän toteuttaminen yksittäisessä kohteessa voi siis sisältää useita palotarkastuksia tai muita valvonnan toimenpiteitä esim. asiakirjavalvontaa.

Pelastusviranomaisen tulee pelastuslain 81 §:n mukaisesti määrätä havaitsemansa pelastuslain puute korjattavaksi. Valvonnan vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että jokainen annettu korjausmääräys jälkivalvontaan.

Kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) on säädetty toiminnanharjoittajan veloitteesta antaa asetetussa määräajassa selvitys tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisesta

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi on osa pelastuslaitoksen oman toimintansa seuranta, raportointia ja kehittämistä. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota

suunnittelun riskiperusteisuuden toteutumiseen, käytettävissä oleviin resurssien määrään, valvontakeinojen tehokkuuteen, viranomaisyhteistyön toteutumiseen sekä laadun ja suoritteiden seurantaan. Viranomaisen on valittava valvontakeinot niin, että niillä saadaan tilanteeseen nähden paras mahdollinen vaikuttavuus käytettävissä olevilla resursseilla.

2 KÄYTETYT TERMIT

Nimike	Määritelmä
Asiakirjavalvonta	Valvontatapahtuma, jonka viranomainen tai toimivaltainen sopimustoimija toteuttaa käytettävissään olevien aineistojen pohjalta.
Paloturvallisuuden itsearviointi	Asiakkaan tekemä itsearviointi kohteensa turvallisuudesta pelastusviranomaisen vakioimalla lomakkeella. Lähtökohtana on pelastusviranomaisen valvontavastuulla olevat asiat.
Kaupan yhteydessä tapahtuvan ilotulitteiden varastoinnin tarkastus	Pelastusviranomaisen suorittamaa valvontaa kaupan yhteydessä tapahtuvan ilotulitteiden varastoinnista. Pelastusviranomaisen pitää kieltää tai keskeyttää myynti, jos se havaitsee merkittäviä puutteita.
Jälkitarkastus	Valvontatapahtuma, jonka pelastusviranomainen tekee valvoakseen aiemmin annettuja korjausmääräyksiä. Teknisiä apuvälineitä käyttäen tarkastus voidaan suorittaa myös etävalvontana.
Jälkivalvonta	Jälkivalvonnalla valvotaan, että aiemmin annettuja korjausmääräyksiä on noudatettu. Jälkivalvonta tehdään korjausmääräysten määräaikojen umpeuduttua.
Maanalaisen polttoainesäiliön tarkastus	Pelastusviranomaisen tarvittaessa suorittamaa valvontaa tärkeällä pohjavesialueella olevan maanalaisen tai maanalaiseen kammioon sijoitetun öljysäiliön asentamisesta.
Pyydetty palotarkastus	Kiinteistön omistajan tai haltijan pyynnöstä suoritettava palotarkastus tehdään aina pelastusviranomaisen harkinnan mukaan, ks. ylimääräinen palotarkastus.
Valvontaväli	Valvontaväli on ajanjakso, joka on riskien arviointiin perustuen määritelty kohteen määräaikaisten palotarkastusten väliseksi ajaksi.
Valvontakohte	Palotarkastusohjelmistossa valvontakäynti kohdennetaan yleensä kiinteistöön. Esim. kauppakeskus on yksi kohde eikä kiinteistössä toimivien toiminnanharjoittajien määrä.

Yhdistetty tarkastus	Valvontakäynti, jolla sama pelastusviranomaisen tarkastaa samalla kertaa kohteen pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain perusteella.
Yhteistarkastus	Valvontakäynti, jossa kahden tai useamman eri viranomaisen edustajat suorittavat samalla tarkastuskäynnillä valvontakohteessa tarkastuksensa samanaikaisesti.
Yleinen palotarkastus = määräaikainen valvontakäynti	Valvontasuunnitelman mukaisin määrävälein tehtävä pelastusviranomaisen valvontakäynti, josta käytetään myös nimikettä yleinen palotarkastus.
Yleisötilaisuuden palotarkastus	Pelastusviranomaisen yleisötilaisuuden dokumenttien ja arvioidun riskin perusteella ennen yleisötilaisuuden alkamista suorittama valvontakäynti, jossa tarkastetaan tapahtuman turvallisuusjärjestelyt.
Ylimääräinen palotarkastus	Pelastusviranomaisen harkinnan mukaan suorittava valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu tai kohdennettu valvontasuunnitelmassa. Ylimääräisiä ennakoimattomia palotarkastuksia tehdään esimerkiksi seuraavien erityisten syiden vuoksi: <ul style="list-style-type: none"> • nuohoojan, tarkastuslaitoksen, toisen viranomaisen tai kuntalaisen ilmoitus palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista • huomattavaa palovaaraa aiheuttavan rakennus- tai muun työmaan aloittamisen yhteydessä • epäily, että palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on oleellisia puutteita • teematarkastukset esim. muiden viranomaisten kanssa
Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto	Pelastusviranomaisen suorittama öljylämmityslaitteiston käyttöönottotarkastus. Käyttöönottotarkastus tulee suorittaa kolmen kuukauden sisällä laitteiston käyttöönottamisesta. Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 39 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutuspolttimella varastetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 32 §:n mukaista ilmoitusta.
Hallintopakko	Viranomaisen toimivaltaan kuuluva julkisen vallan käyttämistapa, johon viranomaisen voi turvautua saadakseen hallintopäätöksen kohteen noudattamaan lakia, lain nojalla annettua määräystä tai hallintopäätöksessä määriteltyjä velvoitteita, kieltoja tai rajoituksia. Hallinnollisia pakkokeinoja ovat uhkasakko sekä keskeyttämis- ja teettämishukka. Näihin kuuluvat tarvittavat asianosaisten kuulemiset sekä hallinto-oikeuskäytännöt.

Hallintopäätös	Viranomaisen päättää hallintoasian käsittelyn tekemällä hallintopäätöksen. Hallintopäätöksen tehdessään viranomaisen soveltaa lainsäädäntöä yksittäistapaukseen. Pelastusviranomaisen yleisin käyttämä hallintopäätös on palotarkastuspöytäkirja.
Paloriskiasunto	Asunto, jossa toinen viranomaisen on havainnut ilmeisen palonvaaran tai onnettomuusriskin, ja josta tulee pelastuslain (379/2011) 42 § mukaan ilmoittaa pelastusviranomaiselle.
Erityinen palotarkastus	Uudisrakennus- tai saneerauskohteessa tehtävä valvontakäynti, jonka rakennusvalvontaviranomaisen on määritellyt käyttöönottotarkastuksen ja toiminnan aloittamisen ehdoksi.
Rakennuksen käyttöönottokatselmus	Uudisrakennus- tai saneerauskohteessa tehtävä rakennusluvassa määritelty rakennusvalvontaviranomaisen valvontakäynti, josta hän on ilmoittanut pelastusviranomaiselle, jotta pelastusviranomaisen voi osallistua katselmukseen. Pelastusviranomaisen antaa asiantuntijalausunnon rakennuskohteen sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteiden ja poistumisreittien osalta. Pelastusviranomaisen ei ole näissä tapauksissa valvova viranomaisen, käyttöönottoon liittyvät määräykset antaa rakennusvalvontaviranomaisen.
Kuulemispöytäkirja	Valvontakäynnin jälkeen kirjoitettava pöytäkirja, joka toimitetaan kiinteistölle kuulemista varten kahden viikon kuluessa.
Kuuleminen	Palotarkastuspöytäkirjaluonnos toimitetaan kiinteistölle asiakkaan kuulemista varten, kuulemisaikana käytetään kahta viikkoa. Kiinteistön toimittaman selvityksen jälkeen kirjoitetaan varsinainen lopullinen palotarkastuspöytäkirja eli hallintopäätös.
Palotarkastuspöytäkirja	Kuulemisen jälkeen kirjoitettava valituskelpoinen pöytäkirja, joka toimitetaan kiinteistölle kahden viikon kuluessa. Pöytäkirjassa tulee riittävästi yksilöidä tarkastuskohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut. Pöytäkirja on laadittava, jos pelastusviranomaisen muutoin valvonnan yhteydessä antaa 81 §:ssä tarkoitetun korjausmääräyksen tai keskeyttää välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan. Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (685/2015) 37 §:n mukaisesti

	kemikaaliturvallisuuslain 27 a §:n 2 momentissa mainitusta tarkastuksesta laadittava pöytäkirja.
Toiminnanharjoittaja	Oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, jolla on tosiasiallinen määräysvalta toiminnassa ja joka harjoittaa toimintaa kiinteistössä. Toiminnanharjoittaja voi olla eri kuin omistaja. Toiminnanharjoittajaa velvoittaa kolmannen luvun säädökset kuten poistumisturvallisuusselvitys- tai pelastussuunnitelmavelvollisuus.

3 VALVONTASUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN

Pelastuslaitoksen velvollisuus tiedottaa toiminnastaan ja siten myös valvontasuunnitelmasta perustuu hyvinvointialuelakiin (611/2021, 34 §), lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, 20 §) ja hallintolakiin (434/2003, 39 §).

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma on julkinen. Valvontasuunnitelman sisällön ja perusteiden osalta tiedotuskanavana on pelastuslaitoksen internet- sivut, joiden kautta alueen asukkaat ja kohteiden edustajat pääsevät tutustumaan sen sisältöön. Lisäksi vaihtuvien valvontateemojen osalta tiedotusta tehdään median kautta. Valvontasuunnitelma on nähtävissä pelastuslaitoksen toimipisteissä.

Aluehallintovirasto valvoo valvontasuunnitelman toteutumista osana pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja tason valvontaa. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastolle (Pelastuslaki 379/2011, 79 §).

4 VALVONTATOIMENPITEIDEN MAKSULLISUUS

Pohjois-Savon pelastuslaitos perii maksun pelastuslain 379/2011 96 § mukaisesti valvontasuunnitelman mukaisista valvontatoimenpiteistä. Taksoista päättää aluevaltuusto vuosittain hyvinvointialueen asiakasmaksuista päättämisen yhteydessä. Taksapäätös on nähtävillä pelastuslaitoksen internet-sivuilla ja lisätietoja antavat myös paloasemien asemavastaavat. Taksapäätöksessä on esitetty maksuttomat ja maksulliset valvontakäynnit ja muut valvontasuoritteet.

Pelastuslain 96 § 4 momentin nojalla maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

5 VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontatoimenpiteet suunnitellaan ottaen huomioon seuraavat hyvän hallintotavan periaatteet:

- **Yhdenvertaisuusperiaate** edellyttää, että hallinnossa asioivia kohdellaan tasapuolisesti.
- **Suhteellisuusperiaate** edellyttää, että julkista valtaa käytettäessä otetaan huomioon kohtuullisuuden vaatimus.
- **Objektiviteettiperiaate** edellyttää, että viranomaisen toimintaan eivät vaikuta epäasialliset vaikuttimet ja että viranomaisen toiminta aina on puolueetonta ja myös vaikuttaa sellaiselta kansalaisen näkökulmasta.
- **Luottamuksensuojaperiaatteen** mukaan hallinnon asiakkailta on oikeus odottaa ennakoitavaa ja johdonmukaista ratkaisulinjaa, joka ei yllätyksellisesti tai takautuvasti muutu.
- **Tarkoitussidonnaisuuden periaate** edellyttää yleisesti, että viranomaiselle lainsäädännöllä annettua julkista valtaa käytetään siihen tarkoitukseen, johon se on tarkoitettu.
- **Julkisuusperiaate** on keskeinen hyvän hallinnon vaatimus.
- **Palveluperiaate** edellyttää, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja asioimista koskevaa tarpeellista neuvontaa, viranomaisen tiedottaa palveluista ja yksilöiden oikeuksista niihin, ja että hallinto on kuitenkin tuloksellista, tehokasta ja joustavaa.

5.1 Valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeus

Kiinteistön omistajat, haltijat ja toiminnanharjoittajat ovat myös muutoin kuin palotarkastuksen yhteydessä velvollisia pyynnöstä toimittamaan hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle maksutta valvonnassa tarvittavia asiakirjoja.

Palotarkastusten toimittamista varten pelastusviranomaisella on oikeus valvontatehtävän suorittamiseksi, salassapitosäännösten estämättä, saada viranomaisten rakennustiedostoista rakennusta, sekä sen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja alueellisesti, rakennustyyppien mukaisesti tai muulla tavalla ryhmiteltyinä luetteloina. (Pelastuslaki 379/2011, 89 §)

5.2 Valvontakäyntien suunnittelu

Valvontakäyntien suunnittelu tehdään kuukausitasolla palotarkastusohjelman avulla. Seuraavan tarkastusvuoden suunnittelu tehdään kalenterivuositain edellisen vuoden loppuun mennessä. Ohjelma

ohjaa suunnittelua edellisen valvontakäynnin perusteella. Suunnittelun yhteydessä tarkastetaan valvontakohteen lähtötiedot. Valvontakäynnit suoritetaan tarkastusvuonna kuukausisuunnitelman mukaisesti.

5.3 Valvontakäyntien vaihtuva teema

Valvontakäynnit voidaan suunnitella teemoiltaan vuosittain ajankohtaisten ja painopistealueiden mukaan. Teemoina voivat olla ne asiakokonaisuudet, joista esimerkiksi edellisenä vuonna on aiheutunut runsaasti tulipaloja tai muita onnettomuuksia. Valvontakäyntejä voidaan painottaa myös pelastuslaitoksen suorittaman palontutkinnan esiin tuomien seikkojen tai pelastuslaitosten kumppanuusverkoston palontutkintaryhmän painopistealueiden ja teemojen mukaan.

5.4 Valvontatoimenpiteistä ilmoittaminen

Hallintolain 39 § mukaan viranomaisen suorittamasta valvonnasta riittää ilmoitus asianosaiselle valvontajakohdasta. Lähtökohtana kuitenkin on, että valvonnan ajankohdasta sovitaan kohteen omistajan tai toiminnanharjoittajan kanssa. Asiasta tulee sopia kohteen oikean asianosaisen kanssa. Jos asianosaisia on useita, voi koko kohteen edustajaa pyytää tiedottamaan valvonnan ajankohdasta kaikkia asianosaisia.

Hyvänä hallinnollisena tapana pidetään, että tarkastusajankohta sovitaan vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin. Tällä varmistetaan asiakkaalle riittävä aika valmistautua valvontaan sekä oikeiden asianosaisten osallistuminen tarkastukselle. Valvontakäynnin ajankohta sovitaan useimmiten puhelimitse tai sähköpostitse kiinteistön pelastuslaitokselle ilmoittaman yhteyshenkilön kanssa.

Valvonnan voi suorittaa myös ilman ilmoitusta, mikäli ilmoitus vaarantaa valvonnan tarkoituksen toteutumisen (esimerkiksi pikkujouluaikeiset ravintolatarkastukset).

Paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden lähettämisestä ilmoittaminen hoidetaan kuntien virallisilla ilmoitustauluilla. Jos pientaloihin suoritetaan palotarkastuksia, niistä sovitaan erikseen hallintolain mukaisesti kohteen omistajan kanssa.

6 ASIAKIRJAVALVONTA

6.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Poistumisturvallisuusselvitys on tarkoitettu toimintakyvyltään alentuneiden henkilöiden paloturvallisuuden suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon apuvälineeksi. Riittävä poistumisturvallisuus on toiminnanharjoittajan vastuulla täydentäen pelastuslain 14 § omatoimisen varautumisen velvoitetta.

Uudisrakennusten osalta hoitolaitosten poistumisturvallisuus huomioidaan jo rakennuslupamenettelyssä. Henkilöturvallisuuden kannalta vaativiin kohteisiin tulee suunnittelun alkuvaiheessa laatia turvallisuusselvitys (MRL 117 b 2. mom.). Tämän pohjalta määritellään rakenteelliset ja muut toimenpiteet

riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi. Turvallisuusselvitys laaditaan yhteistyössä kohteen suunnittelijoiden, käyttäjien sekä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Rakennusluvan yhteydessä kohteeseen laadittu turvallisuusselvitys vastaa poistumis-turvallisuusselvitystä. Jos toimintaa aloitettaessa toiminnanharjoittaja tai pelastusviranomainen havaitsee, että turvallisuusselvitys ei vastaa todellisia olosuhteita, on selvitys päivitettävä.

Poistumisturvallisuusselvityksessä tulee selvittää, miten rakennuksen tai tilan käyttötapa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä. Henkilöiden rajoittuneella toimintakyvyllä tarkoitetaan myös tilanteita, joissa esimerkiksi ovien lukituksilla tai muulla tavalla on rajoitettu tai estetty henkilöiden vapaa poistuminen tiloista. Poistumisturvallisuusselvityksessä toiminnanharjoittaja osoittaa sen, miten hoitolaitoksessa tai palvelu- ja tukiasumiseen kuuluvassa kohteessa on suunniteltu huolehdittavan siitä, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa.

Päivitykseen liittyen toiminnanharjoittajan on aina oltava yhteydessä alueen pelastusviranomaiseen ja tehtävä vähintäänkin ilmoitus siitä, että poistumisturvallisuusselvityksessä käsitellyissä asioissa ei ole tapahtunut muutoksia. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti, jotta päivitysvervoitteen täyttyminen tulee dokumentoitua asianmukaisesti.

Päivitysvervoitteesta seuraa käytännössä myös selvityksen säilyttämisvelvoite toiminnanharjoittajalle. Myös pelastusviranomaisen on järjestettävä prosessiin liittyvien asiakirjojen ja hallintopäätösten kirjaaminen ja asianmukainen arkistointi.

Päivitystarpeen arvioiminen voi tulla käsiteltäväksi myös pelastusviranomaisen tekemän palotarkastuksen yhteydessä. Tavanomaisia palotarkastuksessa valvottavia poistumisturvallisuutta koskevia asioita ovat erityisesti seuraavat pelastuslaissa säädetyt asiat:

- poistumisreitijärjestelyistä huolehtiminen: kulkukelpoisuus ja esteettömyys, poistumisopasteet, valaistus, ovien aukeaminen, pelastustiet (PeL 10–12 §)
- ilmoitin-, hälytys- ja sammutuslaitteistojen toimintakunto, laitteistojen kunnossapitopäiväkirjat, laitteistojen määräaikaistarkastukset (PeL 12 §)
- omatoimisen varautumisen järjestelyt kuten henkilökunnan kouluttaminen (PeL 14–15 §).
- Asukkaiden tai hoidettavien rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky (PeL 19 §)

Poistumisturvallisuusselvitysten valvonnan yhteydessä on oltava tarkkana siinä, että selvitys on realistinen. Tarvittaessa tulee käydä keskustelua toiminnanharjoittajan kanssa poistumisturvallisuusselvityksen sisällöstä.

Alueen pelastusviranomaisen tulee arvioida, täyttääkö poistumisturvallisuusselvitys pelastuslain 18 §:ssä asetetun poistumisturvallisuusvaatimuksen. Poistumisturvallisuusselvityksen perusteella arvioidaan, ovatko rakennuksen tai tilan turvallisuusjärjestelyt riittävät varmistamaan henkilöiden turvallisen poistumisen tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa. Mikäli hyvinvointialueen pelastusviranomainen epäilee poistumisturvallisuusselvityksessä esitettyjen turvallisuusjärjestelyjen riittävyyttä, pelastusviranomainen voi vaatia toiminnanharjoittajaa toteuttamaan poistumiskokeen sen todentamiseksi, miten poistuminen

käytännössä toteutetaan riittävän nopeasti ja turvallisesti. Mikäli arvioinnin tulos täyttää sille asetetut vaatimukset, pelastusviranomaisen tekee myönteisen hallintopäätöksen.

Jos toiminnanharjoittajan tekemän poistumisturvallisuusselvityksen ja mahdollisen poistumiskokeen perusteella olisi ilmeistä, että kohde ei täytä laissa asetettua poistumisturvallisuusvaatimusta, pelastusviranomaisen tulee tehdä asiasta hallintopäätös. Hallintopäätöksessä asetetaan määräaika poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman laatimiseksi.

Pelastusviranomaisen suorittamien hallintopäätösten käsittely tulee tehdä hallintolain edellyttämällä tavalla huomioiden hyvän hallinnon tavat asiakkaan kuulemisesta, valitusoikeudesta ja hallintopäätöksen tiedoksiannosta.

Pelastusviranomaisen toimittaa tarvittaessa poistumisturvallisuusselvityksen kunnan rakennusvalvontaan. Pelastusviranomaisen suorittama poistumisturvallisuusselvityksen arviointi on suositeltavaa toimittaa tiedoksi rakennusvalvonnalle.

Poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelmassa toiminnanharjoittaja määrittelee toimenpiteet, joilla se käytännössä saattaa kohteen poistumisturvallisuuden laissa edellytetylle tasolle. Poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman tulee sisältää määräajat toimenpiteiden suorittamiselle.

Hyvinvointialueen pelastusviranomaisen arvioi saapuneen poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman ja tekee asiasta hallintopäätöksen. Mikäli toteuttamissuunnitelma ei ole hyväksyttävissä, tulee pelastusviranomaisen antaa hoitolaitoksen tai palvelu- ja tukiasumisen toiminnasta vastaavalle toiminnanharjoittajalle poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys. Poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys toteutetaan pelastuslain 81 §:n mukaisena korjausmääräyksenä hallintopäätöksellä, jossa korjattavat puutteet yksilöidään. Tällä pykälällä määrättäessä annetaan toiminnanharjoittajalle mahdollisuus valita keino korjaustoimenpiteille.

Korjausmääräyksessä voidaan asettaa myös lain 82 §:ssä erikseen yksilöityjä erityisiä turvallisuusvaatimuksia. Tämän mukaisesti poistumisturvallisuusvaatimuksen toteuttamiseksi annetussa korjausmääräyksessä voitaisiin velvoittaa kohteeseen asennettavaksi esimerkiksi automaattinen sammutuslaitteisto. Tällä pykälällä määrättäessä pelastusviranomaisen määrittää korjaustoimenpiteet. Esimerkiksi sammutuslaitteiston toteuttamiselle poistumisturvallisuuden parantamiseksi pidetään 2-3 vuoden määräaika hyväksyttävänä.

Poistumisturvallisuusvaatimuksen toteuttamismääräys (korjausmääräys) kohdennetaan lain 18 §:n 2 momentissa yksilöidylle toiminnanharjoittajalle, joka voi olla myös muu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö kuin rakennuksen omistaja ja haltija. Toiminnanharjoittajan tulee neuvotella korjausmääräyksen toteuttamisesta toimintaan käytettävän rakennuksen omistajan ja haltijan kanssa ja sopia vaatimusten toteuttamistavasta sekä toimenpiteiden aiheuttamien kustannusten jaosta toiminnanharjoittajan, omistajan ja haltijan kesken. Mikäli toiminnanharjoittaja ei saa rakennuksen omistajan suostumusta korjausmääräyksessä vaadittujen toimenpiteiden toteuttamiseen, rakennuksessa ei voi jatkaa toimintaa, joka ei täytä laissa säädettyä poistumisturvallisuusvaatimusta.

Poistumisturvallisuusselvityksen soveltamisalaan kuuluvat (poistumisturvallisuusselvitys laadittava):

- Hoitolaitokset:

Sairaalat, vanhainkodit, rangaistuslaitokset, lastensuojelulaitokset (lasten- ja nuorisokodit), kehitysvammaisten hoitolaitokset, muu laitoshuolto

- Asumisyksikön muotoon järjestetty palvelu- ja tukiasuminen:

Palvelutalot, ryhmäkodit, vammaisten asumispalvelut, päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut, asunnottomien tuki- ja palveluasunnot, päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asuntolat, ammatilliset perhekodit

- Muut asuinrakennukset ja tilat, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi:

Ympäri vuorokautiset päiväkodit, tukikodit

- Soveltamisalaa eivät kuulu (poistumisturvallisuusselvitystä ei tarvitse laatia):

- Senioritalot (jos asukavalinta perustuu ikään, mutta kyseessä ei ole palvelu- tai tukiasuminen)

- Vammaisten kotona järjestettävä palveluasuminen

- Kotipalvelut, kotisairaanhoido, kotisairaalahoido

- Perhehoitajan omassa kodissaan antama perhehoito

- Asunto-osakeyhtiöt tai vuokra-asuntopalveluja tarjoavat yhtiöt, joilla ei ole perusteita selvittää asukkaiden todellista toimintakykyä

6.2 Asuinrakennusten, yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmien valvonta

Asuinrakennusten sekä yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmia (Pelastuslaki 379/2011, 15 §) ja niiden ajantasaisuutta valvotaan palotarkastusten yhteydessä. Pelastussuunnitelman sisältö on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta 407/2011.

6.3 Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat

Pelastuslain 16 §:ssä tarkoitettu yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on laadittava yleisötilaisuuteen tai tapahtumaan, jossa:

1) arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;

2) käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;

3) tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai

4) tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Jos samaa yleisötilaisuutta tai tapahtumaa varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, erillistä yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan pelastuslain 16 §:n 2 momentissa säädetty suunnitelman sisältöä koskevat seikat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa.

Pelastuslaitoksen tulee antaa neuvontaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman laadinnasta.

Pelastusviranomaisen arvioi sille toimitetun yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman ja turvallisuusjärjestelyt pelastuslain velvoitteiden pohjalta (Pelastuslaki 379/2011, 16 §) ja ilmoittaa asiakkaalle tarvittaessa korjaustarpeista. Pelastusviranomaisen hyväksyy pelastussuunnitelman kirjoittamalla siitä lausunnon tapahtuman järjestäjälle, poliisille ja sairaanhoitopiirille. Pelastussuunnitelman sisältö on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta 407/2011.

Yleisötilaisuusalueella suoritetaan lisäksi tarvittaessa valvontakäynti. Pääsääntöisesti tapahtumatarkastuksia suoritetaan vain yli 2 000 henkilön (paikalla samanaikaisesti) tapahtumiin.

Yleisötilaisuuden tarkastuksia suoritetaan myös pienempiin tapahtumiin, jos tilaisuudessa on jotain normaalista poikkeavaa kuten ilotulitteita, muita tehosteita, avotulta tai tilapäisiä rakenteita. Lisäksi poikkeavat poistumisjärjestelyt tai tapahtuman luonne (esim. extreme-urheilu) voi johtaa tapahtuman tarkastamiseen.

6.4 Valvontakohteen huolto- ja kunnossapito ym. asiakirjat

Pelastusviranomaiselle toimitettavat asiakirjat liittyvät erilaisten laitteistojen määräaikaistarkastuksista ja huolloista sekä erilaisten asiakokonaisuuksien suorittamisesta/olemassaolosta syntyvien pöytäkirjojen ja muiden dokumenttien valvontaan, kuten sammutus- ja pelastustöitä helpottavat laitteistot (paloilmoitin, sammutuslaitteisto ja savunpoistolaitteisto), räjähdysuojasasiakirja (ATEX), nuohous, ilmanvaihdon puhdistus, maanalaisten öljysäiliöiden tarkastus, alkusammutuskalusto, henkilökunnan koulutus, sähkölaitteistojen tarkastus, väestönsuojan tarkastus. Asiakirjavalvontaa tehdään valvontakäynnin yhteydessä sekä erikseen saatujen dokumenttien perusteella.

Pelastuslain 379/2011 12 § mukaan väestönsuojien varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti. Sisäasiainministeriön asetuksessa väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta 506/2011 20 § todetaan, että väestönsuoja ja sen laitteistot tulee tarkistaa vähintään kymmenen vuoden välein. Suoritetusta suojan määräaikaistarkastuksesta ja tiiveyskoikeesta tulee olla esittää tarkastuspöytäkirjat pelastusviranomaiselle.

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa (pelastuslaki 379/2011 14 §). Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueella väestönsuojasta tulee olla laadittuna käyttöönoton suunnitelma, mikäli väestönsuoja on jossain muussa kuin väestönsuojakäytössä, jossa tuodaan esiin tapa, keinot ja resurssit, jolla väestönsuoja saadaan väestönsuojakäyttöön pelastuslaissa vaaditussa ajassa.

Pelastuslaitokselle valvontakohteesta, huoltoliikkeeltä tai tarkastuslaitokselta lähetetyt palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvien laitteistojen määräaikaistarkastusten/-huoltojen pöytäkirjat tarkastetaan. Tarkastuksen jälkeen pöytäkirjassa havaituista merkittävistä puutteista lähetetään valvontakohteen edustajalle selvityspyyntö (asiakirjavalvontalomake) miten pöytäkirjoissa esitetyt puutteet aiotaan korjata ja missä ajassa, tarvittaessa valvontakohteessa suoritetaan ylimääräinen palotarkastus, joka kohdistetaan yleensä ainoastaan pöytäkirjassa esitettyjen puutteiden tarkastukseen.

Asiakirjoja koskevat tiedot kirjataan palotarkastuspöytäkirjaan asiakirjavalvontaosioon, palotarkastusohjelmaan ja ko. asiakirjat sijoitetaan valvontakohteen asiakirjoihin.

6.5 Nuohoojien vikailmoitukset

Nuohouksessa poistetaan savuhormeihin ja tulisijoihin kertynyttä palamisjätettä, jotta se ei aiheuttaisi palonvaaraa. Savuhormin ja tulisijan puhdistustyön lisäksi pelastuslain mukaiseen nuohoustyön sisältöön kuuluu tulisijan ja savuhormin kunnan silmämääräinen tarkastaminen mm. suojaetäisyyksien ja palovaaraa aiheuttavien vikojen osalta.

Tulisijojen ja hormien nuohoustyön teettäminen sekä tikkaiden kunnossapito on rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan velvollisuus. Jokainen mainituista tahoista vastaa osaltaan velvoitteista määräysvaltansa piirissä ja asianomaisten mahdollisesti keskinäisesti sopiman vastuunjaon (yhtiöjärjestys) mukaisesti. Yleisesti asunto-osakeyhtiölaki määrittää, että yhtiön vastuulla on hormistojen nuohous ja kunnossapito. Osakas vastaa huoneiston sisäpuolisista osista kuten takoista.

Vuoden 2019 alusta koko Pohjois-Savon maakunta on siirtynyt vapaaseen nuohoukseen, jossa kiinteistönomistajilla on velvoite huolehtia kiinteistön tulisijojen ja savuhormien nuohouksesta ja varmistua siitä, että nuohouksen suorittajalla on nuohoojan ammattitutkinto. Koko maasta piirinuohousjärjestelmä loppui pelastuslain nojalla 1.7.2019 alkaen.

Pelastusviranomaisen valvoo, että savuhormien ja tulisijojen nuohous on suoritettu säädetyin määrävälein. Nuohousvälit on määritelty pelastuslain 13 b §:ssä. Asetuksen mukaan tulisijat ja hormit nuohotaan vuosittain, lukuun ottamatta yksityisen vapaa-ajan asunnon tulisijoja ja hormoneja, jotka nuohotaan kolmen vuoden välein. Nuohouksen saa suorittaa ammattitutkinnon suorittanut nuohooja. Nuohouspalvelut voi hankkia haluamaltaan nuohoojalta.

Nykyisissä säädöksissä vaatimusta tulisijojen ja hormien kunnossapidosta ei anneta suoraan, vaan se tulee välillisesti nuohoojan vikailmoitusten kautta. Pelastuslain 62 § velvoittaa nuohoojan ilmoittamaan nuohoustyön yhteydessä havaitsemistaan tulipalon vaaraa aiheuttavista vioista ja puutteista kiinteistön edustajan lisäksi pelastuslaitokselle. Ilmoitusveloitteeseen sisältyvät myös nuohoustyön turvallisen suorittamisen vaarantavat puutteet tikkaissa ja katon turvavarusteissa.

Nuohoojien vikailmoitusten tarkoituksena on ollut auttaa pelastuslaitoksia kohdentamaan kiinteistöjen valvontaa riskiperusteisesti. Yleinen käytäntö on, että pelastusviranomaisen lähettää kiinteistölle selvityspyynnön nuohoojan vikailmoituksen perusteella. Nuohoojien vikailmoitusten tekeminen pelastuslaitokselle vaihtelee ja riippuu hyvin paljon yksittäisestä nuohoojasta.

Pelastuslaitokselle nuohoojalta saapunut vikailmoitus tarkastetaan, jonka jälkeen puutteista lähetetään harkinnan mukaan nuohoushuomautus. Nuohoushuomautuksessa pyydetään korjaamaan havaitut puutteet ja ilmoittamaan pelastuslaitokselle, kun korjaukset on suoritettu (asiakirjavalvonta). Mikäli ilmoitusta ei saada, kohteeseen voidaan suorittaa ylimääräinen palotarkastus. Käsitellyt nuohoushuomautukset liitetään kunkin kohteen asiakirjoihin WiseMaster- palotarkastusohjelmaan.

Nuohousvelvoitteen lisäksi kiinteistön omistajalle on pelastuslain 13 a §:ssä säädetty velvoite huolehtia tikkaiden, kattokulkuteiden osien ja katon turvavarusteiden kunnossapidosta niin, että nuohoustyö voidaan suorittaa turvallisesti. Säännös tuli pelastuslakiin vuonna 2011 ja sillä on pyritty turvaamaan osaltaan nuohoojien työturvallisuutta.

Katon turvavarusteet määritellään rakennusluvan yhteydessä. Tällä säädöksellä edellytetään, että ne pidetään sellaisessa kunnossa, että nuohoustyö on turvallista. Mikäli jo rakennusluvassa on kattoturvalaitteiden osalta puutteita, ei tämä säännös kuitenkaan oikeuta määräämään niitä asennettaviksi.

7. TURVALLISUUSVIESTINTÄ

Pelastuslaitos suorittaa valvontakäyntien yhteydessä turvallisuusviestintää erillisen turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitoksen tavoitteena on saavuttaa turvallisuusviestinnässä 15 % alueen väestöstä vuonna 2023.

Turvallisuusviestintään osallistuvat kaikki pelastuslaitoksen vakituiset työntekijät. Sivutoiminen henkilöstö osallistuu turvallisuusviestinnän tehtäviin yhdessä vakituisen henkilöstön kanssa.

Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutusosasto suorittaa erilaisia turvallisuuskoulutustilaisuuksia, -harjoituksia ym. asiakkaan tilausten mukaisesti. Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti kansalliseen SPEK:n koordinoimaan paloturvallisuusviikkoon, jolloin kaikissa kunnissa ovat paloasemat avoinna yleisölle. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu Päivä paloasemalla- tapahtumaan, sekä mahdollisuuksien mukaan messu- ja muihin yleisötapahtumiin. Pelastuslaitos osallistuu kylien turvallisuushankkeeseen yhteistyössä Pohjois-Savon kylät ry:n kanssa. Lisää pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnästä on kerrottu Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa.

8 VALVONTAKOhteet

Uusien valvontakohteiden tarkastusväli määritetään pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valvontatyöryhmän esityksen pohjalta, käyttäen valvontakohteiden tarkastusväliäulukkoa. **Liite 1.**

Valvontakohteen kuullessa useaan tarkastusryhmään, tarkastusvälinä käytetään sitä tarkastusväliä, joka on lyhyempi.

Valvontavälin arviointi perustuu seuraaviin tekijöihin:

- toiminnan laatuun ja laajuuteen eri vuorokauden aikoina
- valvontakohteen käyttäjäryhmään
- henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvaan uhkaan
- tuotantoon ja valmistukseen liittyviin tekijöihin (palovaarallisuusluokitus)
- valvontakohteessa havaittujen olosuhteiden asianmukaisuuteen
- valvontakohteen valvontahistoriaan ja tarkastuksilla tehtyihin havaintoihin
- valvontakohteen rakenteellisiin ratkaisuihin
- sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteiden olomassaoloon
- valvontakohteen sisäisen valvonnan toimivuuteen
- valvontakohteen omatoimiseen varautumiseen
- riskien arviointiin ja riskialueluokitukseen
- pelastuslaitoksen toimintavalmiuteen

Lisäksi turvallisuuskulttuuria voidaan arvioida seuraavilla mittareilla:

- havaitaan samoja puutteita jatkuvasti
- korjausmääräysten toteutuminen
- joudutaanko korjausmääräyksille antamaan jatkoaikaa
- pelastussuunnitelma ja sen päivitykset
- henkilökunnan koulutus ja harjoitukset
- valvontakohteen turvallisuuteen liittyvä laatujärjestelmä ja sen jalkauttaminen
- omavalvonnan toteutuma ja sen arviointi
- valvontakohteen sitoutuminen annettujen korjausmääräysten toteuttamiseen
- omaehtoinen varautuminen on yli lakisääteisen tason
- muiden tahojen tekemät turvallisuusauditoinnit

8.1 Määräaikaisen valvontakäynnin aikavälin muuttaminen

Tarkastusvälin arviointia suoritetaan jatkuvasti valvontakäyntien yhteydessä ja valvontakohteessa tapahtuneet muutokset vaikuttavat tarkastusväliin olennaisesti. Valvontakohteen tarkastusvälin muutoksen arvioinnissa käytetään kohdassa 8.4 esitettyjä kriteereitä.

Tarkastusväliä voidaan pidentää tai lyhentää suositellusta keskimääräisestä tarkastusvälistä tapauskohtaisesti. Mikäli turvallisuuskulttuuri on kohteessa keskimääräistä paremmin, tarkastusväliä voidaan pidentää ja vastaavasti, jos turvallisuuskulttuuri henkilö- ja paloturvallisuuden on keskimääräistä huonommin, tarkastusväliä voidaan lyhentää.

Vastuupalotarkastaja tekee esityksen valvontavälien muuttamisesta valvontakäynnillä suorittamansa riskienarvion perusteella. Päätöksen tekee palotarkastaja tai riskienhallintapäällikkö. Kohteen tarkastusväliä ei voida pidentää, mikäli kohteessa on henkilöturvallisuuteen liittyvä vakava puute tai korjausmääräyksiä ei ole noudatettu.

8.2 Yritysten, laitosten ja vastaavien kohteiden valvontakäynnit

Valvontakohteiden tarkastusväleinä käytetään **liitteen 1.** tarkastusvälitaulukkoa ja tarkastusvälejä muutetaan tarvittaessa yleisen onnettomuuskehityksen perusteella. Taulukko päivitetään vuosittain.

8.3 Asuinrakennuksien ja niihin verrattavien valvontakohteiden valvontakäynnit

Asuinrakennuksien (valvontaluokka A7, omakotitalot, rivi- ja paritalot, kerrostalot) ja vapaa-ajan asuntojen (valvontaluokka A8) valvontaväli on 10 vuotta. Valvontaa varten pelastuslaitoksen toiminta-alueen kukin kunta on jaettu 10 palotarkastusalueeseen, jossa valvontakohteet ovat vuosittain jaoteltuina.

Omakotitalojen ja vapaa-ajan asuntojen osalta valvonta toteutetaan paloturvallisuuden itsearviointina, joka kohdennetaan kullekin vuodelle suunnitellulle valvonta-alueelle muiden asuinrakennuksien valvonnan tapaan.

Paloturvallisuuden itsearviointi toteutetaan siten, että valvottaville kohteille lähetetään itsearviointikirje, itsearviointilomake ja palautuskuori. Itsearviointiin voi palauttaa myös sähköisesti. Palautettujen itsearviointilomakkeiden vastaukset tallennetaan tietokantaan, josta voidaan seuloa vastauksia. Mikäli itsearviointikohteiden vastausten tarkastuksessa havaitaan jotain sellaista, joka edellyttää kiinteistön valvontakäynnin tarvetta, suoritetaan kohteeseen palotarkastus (valvontakäynti). Kiinteistöihin, joista ei ole palautettu paloturvallisuuden itsearviointilomaketta, suoritetaan valvontakäynti. Asuinrakennuksiin tehdään myös kohdennettuja, riskinarviointiin perustuvia valvontakäyntejä. Valvontakäyntejä tehdään myös pelastuslaitokselle tiedoksi saatettujen paloriski-ilmoitusten perusteella.

Kerros- ja rivitalot, jotka ovat pelastussuunnitelmavelvollisia, tarkastetaan 10 vuoden välein.

8.4 Vuoden 2023 tarkastettavien valvontakohteiden määrä

Vuodelle 2023 valvontakohteita on seuraavasti:

Kohdetyyppi	Kaikki kohteet	2023 suunnitellut tarkastuskohteet (Tilanne suunnittelussa 23.11.2022)
A1 Ympäri vuorokautinen käyttö	462	189
A2 Opetusrakennukset	312	106
A3 Kokoontumis- ja liiketilat	1466	351
A4 Teollisuus - ja varastorakennus	1332	300
A5 Maatalouden tuotanto	1339	251
A6 Muut rakennukset	553	111

A7 Asuinkohteet (omakotitalot, rivitalot, kerrostalot)	67933	1129 kpl (rt-, kt-taloyhtiöt, okt) noin 6400 kohdetta paloturvallisuuden itsearviointilla
A8 Vapaa-ajan kohteet	26117	65 kpl noin 1500 kohdetta paloturvallisuuden itsearviointilla

9 VALVONTAREKISTERI

Pelastuslaitos saa pitää valvontarekisteriä pelastuslain 93 §:n mukaisesti. Valvontarekisteriä saa pitää pelastuslaitoksen valvontatehtävän mukaista rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvä valvontatehtävää ja valmiuden tarkastamista varten. Pelastuslaitos käyttää valvontatoimien rekisteröintiin käytössä olevaa palotarkastusohjelmaa.

Valvontarekisteriin saa tallentaa pelastuslain mukaan

- pelastussuunnitelmat
- yleisötapatumien pelastussuunnitelmat
- poistumisturvallisuus selvitysten ja poistumisturvallisuus selvitysten toteuttamismääräysten mukaista valvontaa varten saatuja tietoja
- 42 §:n perusteella aloitetusta valvonnasta saatuja tietoja
- tiedot nuohoojan ilmoittamista vioista
- väestönsuojelutehtävien valvonnasta saatuja tietoja
- 89 §:n mukaiset tiedot. Tästä poikkeuksena henkilön siviilisääty, perheoikeudellinen asema sekä ammatti, joita ei rekisteriin saa tallentaa.
- palotarkastuksessa (80 §) pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot
- varautumisjärjestelyistä saadut tiedot (valmiuden tarkastaminen 84 §)
- ulkoisia pelastussuunnitelmia (48 §).

9.1 Tilastointi

Toteutunutta valvontaa tarkastellaan hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ohjeiden mukaisesti ja saadut tulokset ilmoitetaan pelastuslaitoksen johtoryhmälle ja tulevalle hyvinvointialueen organisaatiolle. Valvontakäyntien lukumäärät kirjataan PRONTO tietokantaan Valvontatehtävät-osioon.

9.2 Palotarkastuspöytäkirjojen käsittely

Palotarkastuksista, yleisötilaisuuksien tarkastuksista ja asiakirjavalvonnan perusteella annetuista korjausmääräyksistä tai välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan keskeyttämisistä laaditaan pelastuslain 379/2011, 80 §:n mukaisesti ensin tarkastuspöytäkirja.

Pöytäkirja tulee myös laatia, jos pelastusviranomaisen antaa muutoin kuin valvontakäynnin yhteydessä esim. asiakirjavalvonnan perusteella valvontatehtäväänsä liittyvän korjausmääräyksen tai keskeyttää välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan.

Pelastuslaissa ei ole erityisiä säännöksiä kuulemisesta, joten lähtökohtaisesti noudatetaan hallintolakia. Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hallintolain yleinen lähtökohta on, että asianosaista kuullaan kirjallisesti eli varataan tälle mahdollisuus toimittaa kirjallinen vastine kuulemisen kohteena olevista asiakirjoista (HE 72/2002). Hallintolain 37 §:n mukaan viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaiselle tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa asianosaiselle kohtuuttomia vaikeuksia. Suullinen kuulemismenettely edellyttää asianosaisen nimenomaista tahdonilmaisua suulliseen kuulemiseen. Muut asianosaiset on kutsuttava samanaikaisesti paikalle, jos se on välttämätöntä asianosaisten oikeuksien tai edun valvomiseksi.

Velvollisuus kuulla asianosaista ei riipu korjausmääräyksen laadusta tai viranomaisen ratkaisusta. Myös niissä tapauksissa, joissa johtopäätelmänä on ”ei huomautettavaa”, tulee kuuleminen suorittaa asianmukaisesti. Sopivanmittaisena kuulemisaikana voidaan pitää kahta viikkoa siitä, kun asiakas saa palotarkastuspöytäkirjaluonnoksen tai kuulemisvaiheen pöytäkirjan.

Hallintolain 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemista koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Asiakirjoja ei kuulemisvaiheessa lähetetä todisteellisesti. Palotarkastuspöytäkirjaluonnos tai kuulemisvaiheen pöytäkirja voidaan toimittaa asiakkaalle kirjallista kuulemistä varten tavanomaisella postilla tai sähköpostilla. Tässä vaiheessa asiakirja ei vielä ole valmis.

Asiakkaan toimittama vastine arvioidaan. Mikäli vastine tuottaa viranomaiselle sellaista tietoa, jonka perusteella annettavaa hallinnollista päätöstä tulee muuttaa, muutos tehdään pöytäkirjaan. Pöytäkirjaan kirjataan myös asiakkaan kuulemiskäytäntö ja lyhyesti asiakkaan antama vastine. Myös se, että asianosainen ei ole käyttänyt mahdollisuutta tulla kuulluksi on syytä kirjata pöytäkirjaan. Kuulemisen jälkeen asiakkaalla kuultavana olleesta palotarkastuspöytäkirjaluonnoksesta tai kuulemisvaiheen pöytäkirjasta laaditaan valituskelpoinen palotarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan kohteen edustajalle. Palotarkastuspöytäkirjaan liitetään mukaan valitusosoitus. Tarvittaessa palotarkastuspöytäkirja (hallintopäätös) toimitetaan todisteellisesti.

Kuulemisen kohteena oleva asia voidaan ratkaista ilman asiakkaalta saatavaa selvitystä, mikäli selvitystä ei saada määräaikaan mennessä pöytäkirjan vastaanottamisesta. Pöytäkirja on pelastuslain 80 §:n 4 momentin nojalla viipymättä annettava tiedoksi asianosaisille. Velvoitteita sisältävä hallinnollinen päätös on toimitettava todisteellisesti. Mikäli pöytäkirja ei pidä sisällään velvoittavaa määräystä, riittää toimittaminen tavallisella kirjeellä, jonka lisäksi asiakirja voidaan toimittaa esimerkiksi sähköpostilla.

Tavallisena postina voidaan toimittaa hallintopäätökset, jotka eivät sisällä velvoittavia päätöksiä. Tällöin vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä ja sähköpostin kolmantena päivänä sen lähettämisestä.

Pelastuslaitos katsoo palotarkastuspöytäkirjan olevan valmis, kun se valvontakäynnin ja tarvittavan kuulemisen jälkeen on allekirjoitettu, samalla asiakirjan katsotaan tulleen julkiseksi. Pöytäkirjan julkisuutta arvioitaessa on huomioitava myös julkisuuslain (621/1999) säädökset.

Pelastuslaitoksen hallintopäätökset perustuvat pelastuslain 2. ja 3. lukuun (*ns. perustelupykälät*), lisäksi voidaan käyttää maankäyttö- ja rakennuslain alaisia säädöksiä ”referenssimateriaalina”, siitä kuinka asia tulisi saattaa lainsäädännön vaatimalle tasolle. Määräysten tukena voidaan käyttää myös asiakkaalle suunnattuja erikseen laadittuja ohjemateriaaleja, joiden avulla asiakas voi tarkemmin tutustua määräykseen liittyviin teknisiin asioihin.

Mikäli valvontakäynnin yhteydessä käsitellään kemikaaliturvallisuuden liittyviä asioita, ne kirjataan samaan pöytäkirjaan muun valvonnan havaintojen kanssa. Pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetut määräykset erotellaan riittävän selkeästi toisistaan niin, että kohteen edustajalle on selvää, kumman lainsäädännön perusteella ne on annettu.

Palotarkastuspöytäkirjat tallennetaan käytössä olevaan WiseMaster- palotarkastusohjelmaan. Valvontarekisterin kaikki tiedot tarkastetaan aina tarkastuksen yhteydessä ja tarpeettomat tiedot poistetaan. Palotarkastuspöytäkirjoista ja muista valvontatoimintaan liittyvistä asiakirjoista ei oteta tarpeettomia paperikopioita. Valvonnassa tarvittavat paperitulosteet arkistoidaan arkistointiohjeen mukaisesti.

9.3 Valvontatietojen ja luottamuksellisten tietojen käsittely

Pelastuslain 379/2011 93 §:n mukaan pelastuslaitos saa ylläpitää henkilörekisteriä rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää varten. Pelastusviranomaiset saavat käyttää rekisterissä olevia henkilötietoja työtehtäviinsä liittyen.

Viranomaisen asiakirja on määritelty julkisuuslain 5 §:ssä ja sillä tarkoitetaan pelastuslaitoksen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka pelastuslaitos tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu pelastuslaitokselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Kunnallisen viranomaisen asiakirjoja koskeva laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta mukaan viranomaisen asiakirja voi olla julkinen, ei- julkinen tai salassa pidettävä. Viranomaisen asiakirja on oletusarvoisesti julkinen, ellei jokin lakiin perustuva seikka tee siitä salassa pidettävää.

Julkisuuslain 24 §:ssä (621/1999) on erikseen määritelty ne asiakirjat, jotka ovat joko kokonaan tai osittain salassa pidettäviä.

9.4 Asiakirjojen pyytäminen ja luovutus

Pelastusviranomaisen tekemän palotarkastuspöytäkirjan julkisuus ja sen luovuttamisperiaatteet perustuvat lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999). Julkisuusperiaatteena on, että palotarkastuspöytäkirja on julkinen asiakirja, ellei sitä ole perustelluista syistä luokiteltu salaiseksi. Tällöinkin salaus koskee vain niitä pöytäkirjan kohtia, jotka ovat perusteltavissa säädöksissä esitetyillä kohdilla (621/1999, 24§). Pöytäkirjan tai raportin luovutuksesta päättää erillisen harkinnan mukaan palotarkastaja tai hänen esihenkilönsä. Tietojen salaamisen päättää valvontatehtävän suorittanut pelastusviranomainen.

10 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA

Pelastusviranomaisilla on muiden viranomaisten työtä tukeva asiantuntijarooli. Useissa säädöksissä annetaan pelastusviranomaisille oikeus ja velvollisuus antaa lausuntoja turvallisuuden näkökulmasta. Asiantuntijaroolia voidaan toteuttaa myös yhteisvalvonnoissa.

Yleisenä viranomaisten yhteistoimintamuotona on yhteisvalvontakäyntien tekeminen tarkoituksenmukaisissa kohteissa. Yhteisvalvonnoissa tulee kiinnittää huomiota viranomaisten välisiin toimivaltakysymyksiin.

Pelastusviranomaisen toimivalta nojautuu pelastuslain, kemikaaliturvallisuuslain ja öljyvähinkojen torjuntalain säädöksiin. Pelastusviranomaisen omasta valvontakäynnistä tehdään aina oma hallintopäätös.

Pelastusviranomaisella on rinnakkainen ja osittain päällekkäinen valvontavelvoite muutamien muiden valvontaviranomaisten kanssa. Tarkastusten lisäksi pyritään yhteistyöhön tiedonvaihdossa, varsinkin kun toisen viranomaisen myöntämät luvat esim. ympäristöluvut vaikuttavat valvontavälien määrittämiseen. Osa keskeisistä yhteistyötahoista on alueellisesti tunnistettavissa paikallisen turvallisuussuunnittelun kautta.

10.1 Turvallisuus ja kemikaalivirasto

Lupaa kemikaalien laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin haetaan kirjallisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes). Tukesin tulee lupahakemusta käsitellessään pyytää lausunto muun muassa pelastusviranomaiselta.

Pelastusviranomainen osallistuu mahdollisuuksien mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suorittamilla laajamittaiseen vaarallisten kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin liittyvillä tarkastuksilla, saatuaan kutsun em. tarkastustilaisuuteen.

Pelastusviranomainen antaa lausunnot Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pyytämistä erilaisista asiakirjoista.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 32 § velvoittaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimittamaan tiedon laajamittaisen kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin lupapäätöksestä myös pelastusviranomaiselle. Ennen turvallisuusselvityskohteen lupapäätöksen johtopäätösten ilmoittamista Tukesin on varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus

esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä. Tukesin on myös toimitettava turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset tiedoksi pelastusviranomaiselle samoin kuin tehtävistä käyttöönottotarkastuksista ja tarkastusohjelman mukaisista tarkastuksista. Tarkastuksista ilmoittamisvelvoite koskee myös hyväksytyjä tarkastuslaitoksia. Samaisessa asetuksessa on myös säädetty toiminnanharjoittajan veloitteesta ilmoittaa pelastusviranomaiselle öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka on pelastusviranomaisen tarkastettava kolmen kuukauden sisällä.

Räjähteiden valmistusta ja varastointia valvoo Tukes (819/2015). Tukesin on räjähteiden valmistuksen tai varastoinnin lupahakemuksen käsittelyn tueksi pyydettävä pelastuslaitokselta lausunto. Lisäksi lupapäätöksestä tulee toimittaa tieto pelastuslaitokselle. Tukesin on ilmoitettava käyttöönottotarkastuksesta pelastusviranomaiselle ja lisäksi toimitettava tarkastuskertomus pelastusviranomaisen käyttöön.

Pelastuslain 379/2011, 81 § mukaan pelastusviranomaisen suorittaessa pelastuslain mukaista valvontatehtävää havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen veloitteiden toteuttamisessa ja arvio puutteiden aiheuttavan vakavaa varaa henkilöturvallisuudelle ja puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.

Laki pelastustoimen laitteista 10/2007 17 § velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan palotarkastuksessa tai muussa toiminnassaan havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Valtioneuvoston asetuksen kaivosturvallisuudesta 1571/2011 17 § ja 18 § mukaan kaivosviranomaisen on ilmoitettava kaivoksen tarkastuksesta sekä toimitettava tarkastuskertomus asianomaiselle pelastusviranomaiselle. 1.1.2011 alkaen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii kaivosviranomaisena.

Tukes valvoo osaltaan yleisötilaisuuksia ja kuluttajaturvallisuutta. Yhteistyö pelastuslaitosten ja Tukesin välillä perustuu yhteisiin käytäntöihin ja sopimuksiin.

10.2 Kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset

Yhteistyössä kaavoittajan kanssa pelastusviranomaisen toimii asiantuntijana seuraavissa asioissa: Alueen saavutettavuus, sammutusveden saanti, pelastustoiminnan tilantarve, onnettomuusriskityypit, tapahtuneet onnettomuudet, riskialueet ja pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen huomioimisen vaikutukset.

Pelastusviranomaisen antaa pyydettyä kaava-asiakirjoista lausuntoja. Lausuntojen maksullisuus on määritelty pelastuslaitoksen palveluhinnastossa. Hinnasto päivitetään vuosittain.

10.3 Kuntien rakennusvalvontaviranomaiset

Rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyöllä on pitkät perinteet, vaikka Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ei ole säädetty pelastusviranomaiselle tehtäviä. Ympäristöministeriön asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta (848/2017) perustelumuiotiossa on kaksi mainintaa pelastuslaitoksista: varatien järjestämisestä kuullaan pelastusviranomaisia ja savunpoiston

järjestelyistä neuvotellaan pelastusviranomaisen kanssa.

Pelastusviranomainen on mukana rakennuslupakäsittelyssä rakennusvalvontaviranomaisen niin pyytäessä, yleisimmin seuraavissa kohteissa:

- hoiva- / hoitolaitos
- rakennukset, joissa on tuettua asumista
- senioritalot
- poistumisturvallisuusselvityskohteet ja muut aluehallintoviranomaiselle ilmoitus- tai lupavelvolliset kohteet
- kokoontumis- ja liiketilat (sisältää mm. koulut ja päiväkodit)
- majoitus- ja ravitsemustoiminta ja leirintäalueet (myös tilapäiset)
- kulttuuriomaisuutena suojellut kohteet
- vaativat ja kooltaan suuret tuotanto- ja varastotilat
- palo- ja räjähdysvaaralliset tilat (ilmoitusvelvolliset)
- maatilat, joille alueellinen ympäristökeskus on antanut luvan

Pelastusviranomainen antaa pyydettyä rakennuslupa-asiakirjoista lausuntoja. Lausuntojen maksullisuus on määritelty hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palveluhinnastossa. Hinnasto päivitetään vuosittain.

Pelastusviranomainen antaa tarvittaessa asiantuntijalausuntoja rakennuksien käyttöönottoon liittyen Pohjois-Savon maakunnan rakennusvalvontaviranomaisten ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kesken sovitun mukaisesti. Käynti työmaalla tehdään yleensä kohteen vastaavan työnjohtajan kanssa rakennusvalvontaviranomaisen tai kohteen edustajan kanssa sopien. Pelastusviranomainen ei ole tässä tapauksessa valvova viranomainen, vaan käyttöönottoon liittyvät määräykset antaa rakennusvalvontaviranomainen.

Kuopion kaupungissa pelastusviranomainen osallistuu rakennuslupien käsittelyyn ns. lausuntotyöryhmässä. Muiden kuntien osalta pelastusviranomainen osallistuu rakennuslupien käsittelyyn pyydettyä.

Pelastusviranomainen antaa asiantuntijalausunnon rakennuskohteen henkilö- ja paloturvallisuudesta, sekä sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteiden ja poistumisreitien määräysten mukaisuudesta, rakennusvalvontaviranomaiselle rakennuksen käyttöönottokatselmuksessa.

Yleensä pelastusviranomaisen läsnäolo katselmuksella kirjataan rakennuksenvälön käyttöönottokatselmuspöytäkirjaan.

Pelastusviranomainen voi pyydettyä suorittaa myös ennakoivia rakennuksen käyttöönottoon liittyviä valvontakäyntejä pelastustoimen asioista rakennustyömaan vastaavan työnjohtajan kanssa.

Pelastusviranomainen suorittaa rakennuksen käyttöönottokatselmuksen oman sisäisen ohjeen mukaisesti.

Tarkastusten maksullisuus on määritelty hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palveluhinnastossa.

Pelastusviranomaisen osallistuu mahdollisuuksiensa mukaan rakennusvalvontaviranomaisen pyynnöstä suurempien rakennushankkeiden suunnittelun aloituskokouksiin ja varsinaisen rakennustyön aloitusta ennen pidettäviin aloituskokouksiin.

Sammutus- ja pelastustyötä helpottavilla laitteilla varustettujen rakennusten käyttöönottotarkastuksiin pelastusviranomaisen osallistuu harkintansa mukaan silloin, kun rakennuksen käyttötapa on joku muu kuin edellä mainittu.

Pelastuslaitos suorittaa em. listan perusteella valvontakäynnin, joka kohdistuu kohteessa tapahtuvan toiminnan henkilö- ja paloturvallisuuteen. Tarkastus kirjataan palotarkastusohjelmaan kohteen ensimmäisenä tarkastuskäyntinä. Käynti suoritetaan sen jälkeen, kun rakennusvalvonta on antanut rakennukselle käyttöönottoluvan. Asianosaisena on tällöin kiinteistön omistaja ja/tai kohteen toiminnanharjoittaja.

Pelastuslain 379/2011, 81 § mukaan pelastusviranomaisen suorittaessa pelastuslain mukaista valvontatehtävää havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen veloitteiden toteuttamisessa ja arvio puutteiden aiheuttavan vakavaa varaa henkilöturvallisuudelle ja puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Pelastusviranomaisen ilmoittaa valvontakäynneillä havaitsemistaan rakennusluvan vastaisessa käytössä olevista kohteista paikalliselle rakennusvalvontaviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015 36 § velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle. Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

10.4 Suunnittelijat ja rakennusliikkeet

Pelastusviranomaisen antaa pyydettyä rakennussuunnitelmista lausuntoja, ja neuvottelee ennen suurien rakennushankkeiden suunnittelun aloittamista rakennuttajan kanssa henkilö- ja paloturvallisuuden periaatteista. Lausuntojen maksullisuus määrittää hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palveluhinnastossa.

Pelastusviranomaisen hyväksyy ja lausuu automaattisen paloilmoittimen elinkaarikirjat.

Pelastusviranomaisen voi pyydettyä suorittaa myös ennakoivia rakennuksen käyttöönottoon liittyviä valvontakäyntejä pelastustoimen asioista rakennustyömaan vastaavan työnjohtajan kanssa.

Valvontakäyntien maksullisuus määrittää hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palveluhinnastossa.

10.5 Poliisi

Ilotulitusnäytöksiä valvoo poliisi. Poliisin tulee pyytää lausunto ilotulitusten näytöksestä pelastusviranomaiselta. Lisäksi poliisin tulee toimittaa päätöksestä kopio pelastusviranomaiselle. (819/2015, 61 §).

Pelastusviranomaisen antaa poliisille toimitetusta ilotulitusnäytöksen ilmoituksesta lausunnon. Lausunto

annetaan läheisyysperiaatteella tapahtumapaikkaa lähinnä olevan paloasemavastaavan toimesta tai päätoimisten palotarkastajien toimesta.

Ampuma-aseasetuksen (145/1998) 10 §:ssä säädetään asealan elinkeinoluvan hakemisesta. Hakemukseen on liitettävä sen kunnan palo- ja pelastusviranomaisen sekä poliisilaitoksen lausunto, jonka alueella asealan elinkeinoa aiotaan harjoittaa. Lausunnon antaminen tapahtuu keskitetysti päätoimisten palotarkastajien toimesta.

Pelastusviranomaisen antaa pyydettyä myös muita lausuntoja poliisille.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle arvioitavaksi. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa toimitettava suunnitelma poliisille sekä ensihoidosta vastaavalle terveysviranomaiselle (PelL 16 §).

Pelastuslaitos osallistuu sovittaessa yhteisiin teemallisiin tarkastuksiin poliisin ja muiden viranomaisten kanssa.

10.6 Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimi sekä ympäristöterveydenhuolto

Pelastusviranomaisen käsittelee pelastuslain 379/2011 42 § mukaiset paloriski-ilmoitukset, joita sosiaali- ja terveysviranomaiset tai joku muu taho on toimittanut pelastusviranomaisen tietoon. Paloriski-ilmoitus käsitellään pelastuslaitoksen sisäisen ohjeen mukaisesti ja tarvittaessa kohteeseen tehdään valvontakäynti (palotarkastus). Paloriskiasuntojen käsittelyn yhteydessä tehdään yhteistyötä erityisesti ympäristöterveysvalvonnan kanssa. Asunnoissa saattaa olla molempien viranomaisten valvontavastuulle kuuluvia asioita.

Vanhuspalvelulain (980/2012) mukaan, mikäli alueen pelastustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on salassapitosäännöksen estämättä viipymättä ilmoitettava asiasta hyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle.

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan muun muassa palo- ja pelastustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35 §:n mukaan, jos pelastuslaitoksen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä hyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin. Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, pelastuslaitoksen palveluksessa olevan on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä.

Sosiaaliviranomaisella on velvollisuus ilmoittaa pelastuslain 379/2011 42 § mukaisesta havaitsemastaan onnettomuusriskistä pelastusviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä.

Yhteistyötarpeet voi tulla esille esimerkiksi valvontatyön yhteydessä havaittujen eläinten hoitamiseen liittyvien epäkohtien myötä. Tällöin pelastusviranomaisen velvollisuus on tehdä eläinsuojeluilmoitus kunnan eläinlääkärille. (Eläinsuojelulaki 247/1996.)

Majoitushuoneistoja koskevat ilmoitukset ja niihin liittyvät valvontakäynnit on ilmoitettava pelastusviranomaiselle (Terveydensuojelulaki 763/1994 15 §).

Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään lisäksi yhteistyötä yleisötapauksissa ja kemikaaliturvallisuudessa.

10.7 Itä-Suomen aluehallintovirasto

Pelastusviranomaisen antaa tarvittaessa lausuntoja seuraavien toimialojen asioissa:

- yksityisten terveystalvelujen luvat
- oikeusturva ja luvat
- ympäristöluvut
- alkoholin anniskeluluvat

Pelastuslaitos osallistuu pyydettyä tarkastuksille aluehallintoviranomaisen kanssa.

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun STM:n (1053/2011) asetuksen mukaan lupahakemukseen ja toiminnan aloittamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pelastusviranomaisen lausunto. Pelastuslaitos antaa lausunnon silloin, kun on kyseessä uusi toimintayksikkö. Mikäli kyseessä on toimisto tms. kohde, pelastuslaitos ei suorita erityistä palotarkastusta, koska kohde on käyttöön hyväksytty rakennusvalvontaviranomaisen käyttöönottokatselmuksessa. Rakennusvalvonta hyväksyy ko. tilat katselmuksessaan rakennusluvan mukaiseen käyttöön. Mikäli katselmuksessa on havaittu puutteita rakennusvalvontaviranomainen vastaa niiden huomioimisesta käyttöönottovaiheessa. Kohteiden soveltuvuus kyseiseen toimintaan on aina varmistettava rakennusvalvonnasta / kuntien kaavoitukselta.

Pelastuslaitos suorittaa kohteen toiminnanharjoittajan kanssa tiedon saatuaan kohteessa ensimmäisen yleisen palotarkastuksen viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 36 § velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi aluehallintovirastolle (työsuojelu). Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

10.8 Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Pelastusviranomaisen antaa pyydettyä lausuntoja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvontaan liittyvistä asioista.

Patoturvallisuuslain 494/2009, 14 § mukaisesti patoviranomaisen on varattava pelastusviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen padon luokittelupäätöksen tekemistä ja asiakirjojen hyväksymistä. Päätös ja myös päivitetty vahingonvaaraselvitys on annettava tiedoksi pelastusviranomaiselle.

10.9 Ympäristöviranomaiset

Pelastusviranomaisen valvoo tärkeillä pohjavesialueilla olevien maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusvelvoitetta ja ilmoittaa tietoonsa tulleet poistetut öljysäiliöt ympäristöviranomaiselle (KTM:n päätös 344/1983). Öljysäiliöitä tarkastavien yritysten toimittamille pöytäkirjoille suoritetaan asiakirjavalvontaa. Asiassa on syytä tehdä yhteistyötä kunnan ympäristöviranomaisen kanssa.

Pelastusviranomaisen antaa pyydettyä lausuntoja kunnallisen ympäristöviranomaisen ympäristölupiin.

Pelastuslain 379/2011, 81 § mukaan pelastusviranomaisen suorittaessa pelastuslain mukaista valvontatehtävää havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvio puutteiden aiheuttavan vakavaa varaa henkilöturvallisuudelle ja puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 36 § velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi ympäristönsuojeluviranomaiselle. Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

Valtioneuvoston asetuksen kaivannaisjätteistä 190/2013, 5 § mukaan ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä kohteen sisäisestä pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen lausunto. Velvoite koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäistä pelastussuunnitelmaa. Valvontaviranomaisen on lisäksi toimitettava sisäiseen pelastussuunnitelmaan tehdyt tarkistukset pelastusviranomaiselle. Lisäksi lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätös ja hakemukseen liittyvät pelastussuunnitelmaa koskevat muut asiakirjat pelastusviranomaiselle huomioon otettavaksi niiden toimialalla tehtäviä suunnitelmia varten (esim. ulkoinen pelastussuunnitelma).

10.10 Hätäkeskuslaitos

Pelastusviranomaisen hyväksyy paloilmoittimen elinkaarikirjan ja lähettää sen asiakkaalle allekirjoitettuna. Elinkaarikirjaan kirjataan pelastuslaitoksen vaatimukset paloilmoittimelle. Paloilmoittimen elinkaarikirja toimitetaan asiakkaan lisäksi paikalliselle rakennusvalvontaviranomaiselle sekä Hätäkeskuslaitokselle. Pelastusviranomaisen lähettää hyväksynnän paloilmoittimen käyttöönotolle Hätäkeskuslaitokselle sekä tiedoksi asiakkaalle. Hyväksynnässä määritellään pelastuslaitoksen hälytysvaste ko. kohteeseen.

Hätäkeskuslaitos määrittelee kohteen tiedot hätäkeskustietojärjestelmään elinkaarikirjan mukaisesti ja jättää kohteen nk. testaustilaan odottamaan kohteen edustajan ilmoitusta käyttöönotosta.

Paloilmoittimen käyttöönotto tapahtuu paloilmoittimen käyttöönottotarkastuksen ja rakennuksen loppukatselmuksen jälkeen. Paloilmoittimen käyttöönottotarkastuksen suorittaa Tukesin hyväksymä tarkastuslaitos ja loppukatselmuksesta vastaa rakennusvalvontaviranomainen. Kun rakennusvalvontaviranomainen on hyväksynyt rakennuksen käyttöön rakennuslupapäätöksen mukaisesti, ovat rakennuksen sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet myös hyväksytyt. Kun katselmuksen on tehty ja rakennus sekä paloilmoitin on hyväksytyt käyttöön tarkastuspöytäkirjojen huomioiden mukaisesti, kohteen omistaja ilmoittaa Hätäkeskuslaitokselle ja pelastuslaitokselle kohteen käyttöönotosta. Hätäkeskuslaitos kytkee kohteen paloilmoittimen valvontatilaan kohteesta tulevan ilmoituksen perusteella.

10.11 Tarkastuslaitokset

Pelastusviranomainen osallistuu mahdollisuuksien mukaan tarkastuslaitosten suorittamiin automaattisen paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksiin, saapuneen ilmoituksen perusteella.

Pelastuslaitos suorittaa laitokselle saapuneille automaattisen paloilmoitin ja sammutuslaitteiston käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksien pöytäkirjoille asiakirjavalvontaa ja tarvittaessa suorittaa ko. valvontakohteissa ylimääräisen palotarkastuksen.

Laki pelastustoimen laitteista 10/2007, 13 § velvoittaa tarkastuslaitosta ilmoittamaan alueen pelastusviranomaiselle tarkastustoiminnassaan havaitsemista vakavista puutteista, jotka koskevat palonilmaisulaitteistoa tai automaattista sammutuslaitteistoa.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 32 § velvoittaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimittamaan tiedon laajamittaisen kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin lupapäätöksestä myös pelastusviranomaiselle. Ennen turvallisuusselvityskohteen lupapäätöksen johtopäätösten ilmoittamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on myös toimitettava turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset tiedoksi pelastusviranomaiselle samoin kuin tehtävistä käyttöönottotarkastuksista ja tarkastusohjelman mukaisista tarkastuksista. Tarkastuksista ilmoittamisvelvoite koskee myös hyväksytyjä tarkastuslaitoksia.

Rakennuslupavaiheessa pelastusviranomainen voi vaatia sammutuslaitteiston suunnitteluperusteista tarkastuslaitoksen lausunnon.

10.12 Muut yhteistyötahot

Pelastuslaitos osallistuu sovittaessa yhteisiin tarkastuksiin Valviran, liikenteen turvallisuusvirasto Trafín, Huoltovarmuuskokkukun, onnettomuustutkintakeskukun, puolustusvoimien, rajavartiolaitokun ja tullin kanssa.

11 EPÄSÄÄNNÖLLESTI SUORITETTAVAT TARKASTUKSET

11.1 Erityiset palotarkastukset

Pelastuslaitos voi valvontasuunnitelmassaan määritellä kohteet, joissa se katsoo ennen toiminnan aloittamista tehtävän valvontakäynnin olevan tarpeen. Käynti tehdään sen jälkeen, kun rakennusvalvonta on antanut rakennukselle käyttöönottoluvan. Valvontakäynti on tällöin kohteen ensimmäinen määräaikainen palotarkastus. Asianosaisena on tällöin kiinteistön omistaja ja/tai kohteen toiminnanharjoittaja.

Pelastuslaitos suorittaa tarvittaessa sellaisiin uudisrakennus- tai saneerauskohteisiin valvontakäynnin (erityinen palotarkastus), joissa rakennusvalvontaviranomainen on rakennuslupapäätöksessään määritellyt pelastuslaitoksen suorittaman palotarkastuksen toiminnan aloittamisen ehdoksi.

Pelastuslaitos voi suorittaa erityisen palotarkastuksen myös rakennusvalvontaviranomaisen ilmoittaessa valvontasuunnitelman kohdassa 10.2 esitettyjen kohteiden käyttöönottokatselmuksesta, joihin pelastusviranomainen ei ole päässyt osallistumaan.

Erityisessä palotarkastuksessa arvioidaan em. toiminnanharjoittajien kykyä huolehtia pelastuslain 379/2011 2. ja 3. luvussa esitettyjen veloitteiden toteutumista ja sitä miten asiat on esitetty kohteen pelastussuunnitelmassa.

Mikäli pelastusviranomainen osallistuu yhdessä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa rakennuksen käyttöönottokatselmukseen ja allekirjoittaa pelastustoimen katselmuksen osalta rakennusvalvontaviranomaisen laatiman pöytäkirjan, pidetään katselmusta erityisenä palotarkastuksena.

11.2 Korjausmääräysten suorittamisen valvonta (jälkivalvonta)

Pelastuslain 379/2011 81 §:n mukaan valvontatoiminnan yhteydessä havaitusta palo- tai henkilöturvallisuuden puutteesta tulee kirjoittaa palotarkastuspöytäkirjaan yksiselitteiset korjausmääräykset säädösviitteineen sekä määräaika toimenpiteen korjaamiseksi.

Jokaista annettua korjausmääräystä on aina valvottava. Vakavammista puutteista annettujen kirjallisen korjausmääräysten noudattaminen todennetaan suorittamalla kohteessa jälkipalotarkastus. Lievemmissä puutteissa jälkivalvonta voidaan toteuttaa muulla luotettavalla tavalla, kuten esimerkiksi asiakkaan tekemän ilmoituksen, sähköposti- tai puhelinkeskustelun, kolmannen osapuolen tarkastus-, puhdistus- tai korjauspöytäkirjan toimittamisen tms. perusteella.

Jälkipalotarkastuksella tarkastetaan, että puutteet on korjattu annettujen määräysten mukaisesti. Huomattavia puutteita palo- ja henkilöturvallisuudessa, joita on valvottava paikan päällä tehtävällä jälkipalotarkastuksella:

- vakavat puutteet poistumisjärjestelyissä
- turvallisuutta ylläpitävän laitteen toimimattomuus tai vakava puute
- useita merkittäviä puutteita palo- tai henkilöturvallisuudessa
- asiakas ei tee ilmoitusta annettujen korjausmääräysten suorittamisesta tai muutoin saadaan tietää, ettei annettuja korjausmääräyksiä ole suoritettu.

11.3 Ylimääräiset palotarkastukset

Ylimääräisiä palotarkastuksia suoritetaan jonkin ennalta suunnitellun teeman tai pelastusviranomaiselle tulleen ilmoituksen perusteella.

Ylimääräisiä palotarkastuksia suoritetaan esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- kohteessa, josta on tehty pelastuslain 379/2011, 42 § 2 momentin mukainen ilmoitus
- tarkastuslaitoksen tekemän ilmoituksen perusteella
- merkittävää palovaaraa aiheuttava rakennus- tai muu työmaa
- ravintolatiloiissa tapahtuvat kausitarkastukset
- kohteesta on tullut tarkastuspyyntö
- nuohoojan vikailmoituksen käsittelyn yhteydessä
- sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteistojen asiakirjavalvonnan seurauksena
- operatiivinen toiminta aiheuttaa tarpeen tarkastukselle (mm. pelastustiet)

12 PALORISKI-ILMOITUKSIIN LIITTYVÄT VALVONTAKÄYNNIT

Pelastuslaitos toimii pelastuslain 379/2001, 42 § mukaisesti yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Jos muut viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä pelastuslain 379/2011 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

12.1 Paloriskitarkastukset

Pelastusviranomaisen kohdentaa valvontaansa paloriski-ilmoituksista ilmenevien riskien mukaisesti. Toimenpiteiden kiireellisyys arvioidaan ilmoittajan antamien lisätietojen perusteella ja tarvittaessa kohteeseen suoritetaan palotarkastus. Paloriskikohteen valvontakäynti on luonteeltaan ylimääräinen

palotarkastus ja asiakkaalle maksuton. Valvontakäynnille pyritään saamaan mukaan kaikki ne viranomaiset, joilla voidaan olettaa olevan toimivaltuuksia tarkastuksen kohteessa.

Paloriskiasunnon valvontakäynnin sisältö vastaa pelastuslaissa 379/2011, 80 § määriteltyä palotarkastusta. Pelastusviranomaisen kiinnittää tarkastuksella huomiota erityisesti asunnon palo- ja poistumisturvallisuuteen. Tarkastuksella arvioidaan myös tulisijojen, sähkölaitteiden ja saunatilojen kuntoa sekä palovaroittimien riittävää määrää ja sijoittelua. Lisäksi tarkastuksella arvioidaan asukkaan mahdollisesti alenneen toimintakyvyn vaikutusta tulipalotilanteessa, asunnon palokuormaa ja sitä kautta muodostuvia onnettomuus- ja tapaturmariskejä.

Valvontakäynniltä laaditaan palotarkastuspöytäkirja kohdan 9.2 mukaisesti. Paloriskiasuntojen tarkastuspöytäkirjat ovat salassa pidettäviä, jos niihin joudutaan kirjaamaan tietoja henkilön elintavoista, toimintakyvystä tai muista henkilökohtaisista oloista. Pöytäkirja toimitetaan viipymättä asianosaisille. Paloriskitarkastusten valvontakäyntien lukumäärät kirjataan PRONTO-tietokantaan kohdan 9.1 mukaisesti ylimääräisenä palotarkastuksena kohtaan muut palotarkastukset.

Paloriskitarkastusten jälkivalvontaa suoritetaan kohdan 11.2 mukaisesti. Jos jälkitarkastuksista huolimatta paloriskikohteen tilannetta ei saada hyväksyttävälle tasolle, voi pelastusviranomaisen siirtyä hallintopakkomenettelyjen käyttöön. Korjausmääräyksen tehosteeksi voidaan pelastuslain 379/2011, 105 §:n nojalla asettaa hallintopakko, joka on joko uhkasakko tai uhka, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Asia pyritään kuitenkin ensisijaisesti ratkomaan ilman pakkokeinojen käyttöä.

13 VALVONTAA SUORITTAVAT VIRANHALTIJAT

Valvontakäyntejä suorittavat pelastusviranomaiset, eli kaikki pelastuslaitoksen päätoimiset viranhaltijat. Poistumisturvallisuuskohteiden ja vaativien palotarkastuskohteiden palotarkastuksia suorittavat päätoimiset palotarkastajat ja päällystöviranhaltijat. Valvontakohteiden jako vastuupalotarkastajien välillä toteutetaan palotarkastusohjelman avulla ja siitä vastaa asemavastaava tai toimialueen palopäällikkö.

14 VALVONNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valvonnan toteutumista arvioidaan palotarkastusohjelmasta saatavien tilastojen perusteella hyvinvointialueen määräämällä aikavälillä vertaamalla suoritettuja vuosisuunnitelmaan ja edellisten vuosien tuloksiin siltä osin, kun se on mahdollista.

Mittareiksi on valittu tunnuslukuja, joiden tuottaminen onnistuu Pronton valmiiden työkalujen avulla. Vaikuttavuuden arviointia pyritään kehittämään omatoimisesti ja huomioiden valtakunnallinen kehitystyö.

Mittari	Lisätiedot
Henkilövahingot tulipaloissa	Palokuolemat ja vakavat loukkaantumiset
Osuus asuinrakennuspaloista, joissa ei ole ollut palovaroitinta [%]	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa erillisissä pien-, rivi- ja ketju- sekä asuinkerrostaloissa
Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä valvontasuunnitelman mukaisissa ryhmissä suhteutettuna asukasluukuun [1/as*a]	A1-A8
Osuus kaikista rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa
Osuus asuinrakennuspaloista ja asuinrakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa
Tarkastusprosentti	
Palotarkastajan oma arviointi tekemistään palotarkastuksista	Kerätään vuosittain
Onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyt resurssit suhteessa asukasluukuun [htv/as]	Vertailukohtana muut alueet tai valtakunnallinen keskiarvo

15 KEMIKAALITURVALLISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN VALVONTA

Pelastuslain lisäksi pelastusviranomaisen on säädetty yhdeksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) valvontaviranomaiseksi. Kemikaaliturvallisuuslain tavoitteena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset valvontatehtävät eroavat joiltain osin pelastuslain valvontatehtävästä. Poikkeavana toimenpiteenä on mm. toiminnanharjoittajien ilmoitusten käsittely. Pelastusviranomaisen on tehtävä päätös vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä ilotulitteiden varastoinnista kaupan yhteydessä koskevista ilmoituksista. Päätöksessä voidaan asettaa toiminnalle tarpeellisia ehtoja ja päätöksestä voi valittaa.

Pelastusviranomaisen on myös valvottava tuotantolaitoksien teknisen toteutuksen ja toimintatapojen vaatimustenmukaisuutta ja toimivuutta sekä ilmoituksen johdosta tehdyn päätöksessä asetettujen lupaehtojen mukaisuutta. Veloitteena on myös tarkastaa tuotantolaitoksen toimintatavat ennen tuotantolaitoksen käyttöönottoa. Käyttöönottotarkastuspöytäkirjasta voi valittaa. Käyttöönoton jälkeen

laitosten valvontaa toteutetaan yleisillä palotarkastuksilla. Kemikaaliturvallisuuslain mukaista pelastusviranomaisten suorittamaa valvontaa ohjaa ja yhtenäistää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES).

Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi jaetaan vähäiseen ja laajamittaiseen. Vähäistä käsittelyä ja varastointia valvoo pelastusviranomainen ja laajamittaista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES). Valvontaviranomaisilla on tehtävänä valvoa, että vaarallisten kemikaalien käsittely tai varastointi on turvallista ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle.

Toiminnan laajuus määritellään kemikaalien vaarallisuuden ja määrän perusteella.

15.1 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

Tätä asiakokonaisuutta lähestyessä laki määrittelee yleislinjat. Asetukset tarkentavat ilmoitusten käsittelyyn ja valvontaan liittyvät vaatimustasot. Tukesin ohjeet täsmentävät hyväksyttävää toteutustapaa. Asiaa käsiteltäessä tulee huomioida kaikki oleelliset säännökset ja ohjeet kokonaiskuvan muodostamiseksi

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005

115 § Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo tämän lain noudattamista siltä osin kuin tehtävää ei 2–4 momentissa ole säädetty muulle viranomaiselle. (21.12.2010/1271)

Pelastusviranomaiset valvovat tämän lain noudattamista, kun on kyse:

1. vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tai säilytyksestä, jollei toiminta ole osa 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnallista kokonaisuutta, jolloin sen valvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle;
2. yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä tai niiden luovutuksesta yksityiseen kulutukseen;
3. räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena 81 §:ssä mainituissa tilaisuuksissa.

Poliisi valvoo tämän lain noudattamista, kun on kyse:

1. räjähteiden käytöstä, siirrosta sekä luovutuksesta ja tähän liittyvästä säilytyksestä;
2. ampuma-aseiden patruunoiden, sytytysnallien ja ruudin varastoinnista myymälässä;
3. räjähteiden hävittämisestä;
4. Ilotulitusnäytöksistä.

[\(10.4.2015/358\)](#)

15.2 Kemikaalien säilytys

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005

35 § Vaarallisten kemikaalien säilytys

Sen, jolla on hallussaan vaarallista kemikaalia, tulee noudattaa kemikaalin säilytyksessä huolellisuutta ja varovaisuutta. Vaaralliset kemikaalit tulee säilyttää vaatimusten mukaisissa päällyksissä niille varatuissa paikoissa. Lisäksi kemikaalin haltijan tulee huolehtia, etteivät asiattomat saa kemikaalia haltuunsa. Vaarallisen kemikaalin säilytystilassa tulee lisäksi huolehtia asianmukaisesta järjestyksestä ja ilmanvaihdosta sekä siitä, että vahinkotapauksissa kemikaali voidaan kerätä talteen tai tehdä vaarattomaksi. Keskenään reagoivat kemikaalit tulee säilyttää toisistaan erillään, jos niiden reaktiosta toistensa kanssa voi olla seurauksena palaminen, huomattava lämmön kehittyminen, vaarallisten kaasujen kehittyminen taikka epästabiliin aineiden muodostuminen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vaarallisten kemikaalien säilytystä koskevista vaatimuksista.

Kemikaalien säilytyksellä tarkoitetaan ilmoitusrajojen alle jäävää säilytystä. Pelastusviranomaisen on valvottava säilytystä kohteesta riippumatta. Mikäli ilmoitusraja ylittyy, on kyseessä vähäinen kemikaalien käsittely ja varastointi.

Sallitut säilytysmäärät on kuvattu valvonta-asetuksessa (Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015). Kemikaalien säilytyksen valvontaa voidaan perustella myös Pelastuslaki 9 §:n 2 momentin avulla: Helposti syttyvää materiaalia ei saa säilyttää niin, että siitä aiheutuu tulipalon syttymisen tai leviämisen vaaraa tai että tulipalon sammuttaminen vaikeutuu.

15.3 Vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi

Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi jaetaan vähäiseen ja laajamittaiseen. Vähäistä käsittelyä ja varastointia valvoo pelastusviranomaisen ja laajamittaista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES). Valvontaviranomaisilla on tehtävänä valvoa, että vaarallisten kemikaalien käsittely tai varastointi on turvallista ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle. Toiminnan laajuus määritellään kemikaalien vaarallisuuden ja määrän perusteella. Kemikaalimäärien kasvaessa toiminnan katsotaan olevan varastointia. Valvonta lähtee liikkeelle toiminnanharjoittajan kemikaali-ilmoituksesta (390/2005 24 §). Ilmoituksen sisällöstä on tarkemmat tiedot valvonta-asetuksessa (685/2015 34 §). Pelastusviranomaisen tekee ilmoituksen perusteella kemikaalipäätöksen (390/2005 25 §) ja käyttöönottotarkastuksen (390/2005 27 §). Valvonta-asetus asettaa päätöksen (685/2015 36 §) ja käyttöönottotarkastuksen (685/2015 37 §) sisällöille lisävaatimuksia. Päätös ja käyttöönottotarkastuksesta tehty pöytäkirja saatetaan tiedoksi Tukesille, AVI:lle, kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle ja rakennusvalvontaviranomaiselle. Tehty päätös on luonteeltaan lupa, jossa voidaan asettaa ehtoja toiminnan sallimiseksi.

Käyttöönottotarkastuksessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota kemikaalien turvalliseen käyttöön, laitoksen rakenteiden, laitteistojen ja varusteiden huoltoon ja kunnossapitoon, henkilöstön koulutukseen ja

opastukseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan organisointiin. Tarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, josta käyvät ilmi mahdollisesti havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Toiminnanharjoittajan on annettava asetetussa määräajassa selvitys tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisesta.

Pelastusviranomaisen voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavalle toiminnanharjoittajalle tarpeellisiksi katsomillaan ehdoilla luvan poiketa valvonta-asetuksessa säädetystä, jos säännösten noudattaminen aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia tai huomattavaa hankaluutta ja jos tarkoitettu turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin. Jakeluaseman, vähittäismyymälän tai useamman vähittäismyymälän muodostaman kauppakeskuksen harjoittamaa vaarallisten kemikaalien varastointia on aina pidettävä vähäisenä.

15.4 Tilapäinen vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi

Vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi voi olla myös tilapäistä. Tilapäisenä käsittelyllä ja varastoinnilla käsitetään enintään kuusi kuukautta kestävää kemikaalin käyttöä työmailla, messuilla, näyttelyissä tai kilpailuissa tai muuta vastaavaa toimintaa. Tilapäisestä käsittelystä ja varastoinnista on säädetty tarkemmin valvonta-asetuksessa 685/2015. Tilapäisestä käsittelystä ja varastoinnista on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle (685/2015 34 §). Pelastusviranomaisen on tehtävä ilmoituksen perusteella päätös (685/2015 36 §) ja käyttöönottotarkastus (685/2015 38 §).

15.5 Valvonta käyttöönoton jälkeen

Valtioneuvoston asetusvaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015

40§ Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset

Pelastusviranomaisen tulee tarkastaa 33 §:ssä tarkoitettu vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittava tuotantolaitos pelastuslain 79 §:n mukaisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Tarkastuksessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota tuotantolaitoksen turvalliseen käyttöön, laitoksen rakenteiden, laitteistojen ja varusteiden huoltoon ja kunnossapitoon, henkilöstön koulutukseen ja opastukseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan organisointiin. Tarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, josta käyvät ilmi tuotantolaitoksessa mahdollisesti havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Toiminnanharjoittajan on annettava asetetussa määräajassa selvitys tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisesta.

Käytännössä kemikaaliturvallisuuslain edellyttämä valvonnan alaisten kohteiden säännöllinen tarkastus toteutetaan pelastuslain valvontatehtävien yhteydessä palotarkastuksilla. Näiden tarkastuksien yhteydessä valvotaan myös kemikaalien säilytystä kohteissa.

15.6 Öljylämmityslaitteistojen valvonta

Valtioneuvoston asetusvaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin 685/2015

39§ Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutuspolttimella varustetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 33 §:n mukaista ilmoitusta. Pelastusviranomaisen on tarkastettava öljylämmityslaitteisto kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta.

Öljylämmityslaitteiston asentaminen kuuluu myös kemikaalien vähäiseen käsittelyyn ja varastointiin. Öljylämmityslaitteistojen valvonta käynnistyy toiminnanharjoittajan tai kiinteistön omistajan ilmoituksesta. Pelastusviranomaisen on tarkastettava öljylämmityslaitteisto kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Öljylämmityslaitteiston käyttöönototarkastuksesta tehdään pöytäkirja, jossa tulee kuvata laitteistokokonaisuus turvajärjestelyineen ja ohjeineen sekä mahdolliset puutteet. Puutteiden korjaamiseen tulee määrittää kohtuullinen korjausaika.

15.7 Maanalaisten öljysäiliöiden valvonta

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005

54 § Maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastus

Omistajan tai haltijan on huolehdittava, että tärkeällä tai muulla vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella olevat maanalaiset öljysäiliöt tarkastetaan määräajoin. Säiliö, joka 1 momentissa tarkoitettussa tarkastuksessa havaitaan öljyvahingonvaaraa aiheuttavaksi, on korjattava tai poistettava käytöstä. Välitöntä vaaraa aiheuttava säiliö on heti poistettava käytöstä.

Pohjavesialueella sijaitseviin maanalaisiin öljysäiliöihin tulee tehdä kuntokartoitus määräajoin. Määräaikaistarkastuksesta on tarkempia ohjeita kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksesta 344/1983. Säiliöiden tarkastajien velvollisuus on toimittaa tarkastuspöytäkirjat pelastusviranomaiselle. Pöytäkirjojen perusteella tehdään riskinarvio, jonka perusteella päätetään valvontatoimenpiteistä. Mikäli säiliö on todettu täyttävän luokan A tai B vaatimukset, valvontatoimenpiteitä ei käytännössä tarvita. Mikäli säiliö on luokassa C, tulee säiliö poistaa käytöstä kuuden kuukauden aikana. Mikäli säiliö on luokassa D, tulee säiliö poistaa välittömästi käytöstä. Tässä tilanteessa pyydetään kiinteistön omistajalta selvitystä mitkä ovat toimenpiteet säiliön suhteen (=kuuleminen). Määräajan jälkeen laaditaan pöytäkirja, joka toimitetaan asiakkaalle valitusosoituksen kanssa. Pelastuslaitoksella on käytäntönä toimittaa pöytäkirja tiedoksi kunnan ympäristöviranomaiselle.

15.8 Räjähdeiden valmistus ja varastointi sekä käyttö

Räjähdeiden valmistuksen ja varastoinnin valvonta kuuluu Tukesin vastuulle.

Poikkeuksen muodostavat seuraavat asiat:

- ilotulitteiden varastoinnin valvonta kaupan yhteydessä
- ilotulitteiden käyttö yksityisen toimesta
- erikoistehosteiden käyttö
- tilapäisen räjähddevaraston käyttöönottotarkastus (erillisestä sopimuksesta)

Ilotulitteiden valvonta kaupan yhteydessä (390/2005 63-64 §)

Mikäli asiakas haluaa varastoida kaupan yhteydessä ilotulitteita, on hänen tehtävä siitä ilmoitus pelastusviranomaiselle kuukautta ennen varastoinnin alkamista. Pelastusviranomainen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen. Myymälätilassa saa varastoida enintään 50 kg F1-luokan ilotulitteita. Tätä korkeammat määrät kuuluvat Tukesin valvottaviin. Tähän poikkeuksena on ilotulitteiden lyhytaikainen varastointi, jollaiseksi katsotaan alle neljän viikon aika. Lyhytaikaisessa varastoinnissa pelastusviranomainen voi antaa luvan pihamaan konttivarastointiin.

Pelastusviranomaisen on valvottava varastoinnin teknisen toteutuksen ja toimintatapojen vaatimuksenmukaisuutta ja toimivuutta. Varastoinnin on oltava säännösten ja tehdyn päätösten mukaista. Varastot on valvottava valvontasuunnitelman mukaisesti.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005

111 § Ilotulitteiden myynnin kieltäminen

Pelastusviranomaisen tulee kieltää ilotulitteiden myynti, jos myymälävaraston tarkastuksen yhteydessä ilmenee, että:

1. varastoinnista ei ole tehty 63 §:n mukaista ilmoitusta;
2. 65 §:n mukaista vastuuhenkilöä ei ole paikalla ilotulitteita asiakkaille luovutettaessa;
3. ilotulitteita luovutetaan päihtyneille tai sallittua ikää nuoremmille; tai
4. ilotulitteiden kauppa tai varastointi ei täytä siitä tämän lain ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Ilotulitteiden myynnin kieltämispäätös voidaan tehdä paikan päällä havainnon tehtyä. Päätöstä on heti noudatettava ja asiakkaalle on annettava valitusosoitus.

Ilotulitteiden käyttö yksityisen toimesta (390/2005 91-92 §)

Ilotulitteiden käytöstä tulee etukäteen ilmoittaa pelastusviranomaiselle (390/2005 91 §). Ilmoittamisessa voidaan käyttää pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sivuilta löytyvää lomaketta. Pelastusviranomainen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen, jossa voidaan asettaa ehtoja turvalliseen käyttöön. Ilotulitteita voidaan käyttää ilman ilmoitusta uutena vuotena.

Pelastusviranomainen voi antaa ilotulitteiden käyttöön paikallisista olosuhteista johtuvia määräyksiä (390/2005 92 §). Näissä määräyksissä pelastusviranomainen voi sallia käytön ilman ilmoitusta (esim. Venetsialaiset) tai kieltää ilotulitteiden käytön sellaisissa paikoissa (esim. kaupunkien keskusta-alueet uutena vuotena), joissa ilotulitteiden käytön voidaan katsoa aiheuttavan vaaran.

Erikoistehosteiden käyttö (390/2005 81 §)

Räjähteitä tai vaarallisia kemikaaleja saa käyttää erikoistehosteena kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitetuissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, jos siitä on tehty ilmoitus pelastusviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden järjestämistä.

Ilmoituksessa tulee nimetä vastuuhenkilö, jolla tulee olla panostajalaissa tarkoitettu tehostealan pätevyys.

Vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että 1 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa räjähteitä tai vaarallisia kemikaaleja käytetään säännösten mukaisesti ja pelastusviranomaisen asettamien rajoitusten ja ehtojen mukaisesti.

Pelastusviranomainen voi ilmoituksen perusteella määrätä erikoistehosteiden turvallisen käsittelyn kannalta tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja aiotulle käytölle. Pelastusviranomainen voi kieltää käytön, jos siitä aiotussa paikassa ja aiottuna ajankohtana voidaan katsoa aiheutuvan ilmeistä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa.

Yleisötilaisuuteen tulee laatia pelastussuunnitelma, jossa on kuvattava tilaisuuteen kuuluvat riskit (esim. pyrotekniikan käyttö). Pelastusviranomainen tekee yleisötapahtumiin riskiperusteisen tarkastuksen. Pyrotekniikan käyttö nostaa riskiä, joten lupaehtojen ja kokonaisturvallisuuden varmistamiseksi tulee yleensä tehdä käyttöönottotarkastus. Tarkastus voi sisältää koenäytöksen.

Tilapäisen räjähdevaraston käyttöönottotarkastus (390/2005 59a §)

Räjähdevarastot ovat Tukesin valvottavia kohteita. Tilapäisen räjähdevaraston käyttöönottotarkastuksen voi tehdä myös pelastusviranomainen Tukesin pyynnöstä. Käyttöönottotarkastuskäytännön tulee noudattaa räjähteiden valmistusta ja valvontaa koskevaa asetusta 819/2015 § 24-25.

Pelastusviranomainen laatii tarkastuksesta tarkastuskertomuksen. Tarkastuskertomuksesta tulee käydä ilmi havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Pelastusviranomaisen on lähetettävä tarkastuskertomus toiminnanharjoittajalle, aluehallintovirastolle, turvallisuus- ja kemikaalivirastolle sekä poliisille. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekee tarvittaessa päätöksen varaston käytölle asetettavista ehdoista.

16 VALVONTATYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Tärkeimpiä tehtäviä valvontatyön kehittämisessä on valvontatoimien tasapuolinen mitoittaminen valvontatyöhön osallistuvan henkilöstön kesken. Valvontatoimia jaettaessa tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida henkilöstön muut tehtävät pelastuslaitoksella ja mitoittaa henkilökohtaiset suoritteet kokonaisuus huomioiden. Muuttuvat työmenetelmät ja säädösperusta edellyttävät myös henkilöstön täydennyskoulutusta ja henkilöstön kehittämissuunnitelman tekemistä.

Valvontakäyntien suunnittelua tehostetaan siten, että tarkastukset suunnitellaan ja suoritetaan kalenterivuoden marraskuun loppuun mennessä.

Kerros- ja rivitalojen osalta tutkitaan valvontakäyntien lisäksi omavalvonnan kohdentamista asuinhuoneistoihin siten, että valvonta kohdistuisi sekä asukkaiden, että taloyhtiöiden vastuulla olevien pelastuslain velvoitteiden suorittamiseen.

WiseMaster -palotarkastusohjelman rakennustietokanta päivitetään vuosittain. Palotarkastusohjelman käyttökoulutusta lisätään.

Pelastuslaitos laatii jatkossa valvontasuunnitelmassa esiintyvien valvontasuoritteiden osalta toimintaohjeet.

- pöytäkirjaohje
 - o asiakirjojen luovuttaminen
- valvontamaksut
- valvontakohteille etukäteen lähetettävä materiaali (mm. etukäteiskirje)
- väestönsuoja valvontakäynnin osana
 - o väestönsuojan toimintakuntoon saattosuunnitelma
- asiakirjavalvonta
 - o WiseMaster- palotarkastusohjelman asiakirjavalvontatoimintojen käyttäminen
 - o nuohoojan vikailmoitus käsittely
 - o sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteiden määräaikaistarkastukset
- pientalojen ja vapaa-ajan asuntojen omavalvontaa kehitetään
- pelastuslain 42 §:n mukainen prosessi
- pelastuslain vastainen toiminta (pelastusrikkomus)
- hallintopakkokeinot (pakkokeinojen käyttö)
- rakennusluvan vastainen käyttö (ilmoitusmenettely)
- poistumisturvallisuusselvityksen käsittely
- pelastussuunnitelmat
 - o rakennusten
 - o yleisötilaisuuksien
- turvallisuusviestintä valvontatehtävissä
- paloilmoittimen toteutuspöytäkirja
 - o paloilmoittimen käyttöönotto
- kemikaalivalvonta
 - o tärkeillä pohjavesialueilla olevien öljysäiliöiden katsastusveloitteen valvonta
 - o ilotulitusmyyntipaikkojen päätökset ja tarkastukset

- erityisen palotarkastuksen suorittaminen
- rakennustyömaiden vastaavan mestarin tarkastuslista pelastusviranomaisen vastuualueelta

17 VALVONTASUUNNITELMAAN VAIKUTTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

- 1) Pelastuslaki 379/2011 (huomioitu muutos pelastuslakiin koskien nuohousta 1.1.2019 alkaen)
- 2) Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005
- 3) KTM päätös maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista 344/1983
- 4) VN asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015
- 5) Kuntalaki 410/2015
- 6) Hallintolaki 434/2003
- 7) Laki oikeudenkännistä hallintoasioissa 808/2019
- 8) Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 706/2007
- 9) Korkolaki 633/1982
- 10) VN asetus poistumisturvallisuusselvityksestä 292/2014
- 11) VN asetus pelastustoimesta 407/2011
- 12) SM asetus väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta 506/2011
- 13) Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999
- 14) Laki pelastustoimen laitteista 10/2007
- 15) VN asetus kaivosturvallisuudesta 1571/2011
- 16) Ampuma-aseasetus 145/1998
- 17) Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012
- 18) Terveysturvallisuuslaki 763/1994
- 19) Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- 20) Vanhuspalvelulaki 980/2012
- 21) Lastensuojelulaki 417/2007
- 22) STM asetus yksityisistä sosiaalipalveluista 1053/2011
- 23) Patoturvallisuuslaki 494/2009
- 24) VN asetus kaivannaisjätteistä 190/2013
- 25) Kemikaaliasetus 675/1993
- 26) VN asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta 819/2015
- 27) Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009
- 28) Eläinsuojelulaki 247/1996
- 29) MMM asetus Tuettavaa rakentamista koskevista paloteknistä vaatimuksista 474/2014
- 30) Kaivoslaki 621/2011
- 31) Laki pelastustoimen laitteista 10/2007
- 32) Kielilaki 423/2003
- 33) Saamen kielilaki 1086/2003
- 34) Henkilötietolaki 523/1999
- 35) Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki 13/2003

36) Laki kunnallisesta viranhaltijasta 304/2003

37) Hyvinvointialuelaki 611/2021

LIITTEET

Liite 1 Valvontakohteiden tarkastusvälit